Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 24 | Łódź, Czwartek, 28 stycznia 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, כ׳ שבט תרצ״ב | № 24

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

וועט זיך דער טראמוויי=שטרייק היינט ענדיגען?

וויכטיגע קאנפערענצען אין דער וואיעוואודזטווע מיט דער בעטייליגונג פון אמיניסטעריאל-פארשטעהער, וועלכער וועט היינט קאנפערירען מיט ביידע צדדים

טראמוואי=דירעקציע איז פער׳עקשנ׳ט

(א) נאך דער נעכטיגער שטורמישער פערזאמלונג פון די טראמוויי־ארבייטער איז פארגעקומען א געוויסע ענדערונג אין דער אנפיהרונג פון שטרייק.

די ביז־איצטיגע שטרייק־קאמיסיע, וועלכע האט נישט געהאט קיין געזעצליכען יסוד היגטער זיך, האט געפונען א שטיצע אין דעם ניי־געעפענטען פעראיין פון די טראמוויי־ארבייטער, אויף נארו־טאוויטשא 49.

צוזאמען מיט דעם פעראיין וועט זיך די שטרייק אנפיהרונג בעמיהען ווענען אנקניפען א קאנטאקט מיט׳ן ארבייטס־אינספעקטאר און מיט דער די־רעקציע.

אין דעם קלאסען־פעראיין און אין דעם נ.פ.־ר.׳ישען פעראיין „פראצא“ זענען נעכטען פארגע־קומען בעראטונגען פון די פערוואלטונגען און די מיטגלידער, און ס׳איז בעשלאסען געווארען, צו בלייבען ביי דעם פריהערדיגען שטאנדפונקט, וועלכען די פעראיינען האבען געהאט לגבי דעם שטרייק, דהיינו: אונטערצושטיצען דעם שטרייק ביז א פולשטענדיגען נצחון, אבער נישט מישען זיך אינ׳ם גאנג פון שטרייק, נישט אנטי־[...]מען אין קיין שום קאנפערענצען און פערהאנדלונגען, און זיך אליין אויך נישט ווענדען ווענען אזעלכע קאנפערענצען.

אין שייכות מיט׳ן פערלענגערען זיך פון שטרייק, איז נעכטען פארמיטאג געקומען צופאהרען פון ווארשא דער לייטער פון דער אפטיילונג פאר געזעלשאפטליכער אויפזיכט ביים ארבייטס־מיני־סטעריום, דירעקטאר פון דעם ארבייטס־דעפארטא־מענט, טאדעאוש אולאנאווסקי.

דער פארשטעהער פון מיניסטעריום האט אפ־געהאלטען א קאנפערענץ מיט׳ן ארבייטס־אינספעק־טאר, וואיטקעוויטש און בפרטיות זיך אינפארמירט ווענען דעם פערלויף פון שטרייק.

ספעציעל האט זיך דער דירעקטאר פעראינטע־רעסירט מיט דער געזעצליכער זייט פון די פעראָרדע־נונגען מצד דער טראמוויי־דירעקציע.

* * *

(2) פון 1 ביטאג ביז 9 אין אווענד איז פארגעקומען א קאנפערענץ אין דער וואיעוואודזטווע מיט׳ן אנטייל פון וואיעוואדע יאשטשאלט, דיר. או־לאנאווסקי, ארבייטס־אינספעקטאר וואיטקעוויטש און פארשטעהער פון דער טראמוויי־דירעקציע, וויצע־דירעקטאר רינג.

די דירעקציע שטעהט אויף דעם שטאנדפונקט, אז זי וועט איהר שטעלונג נישט ענדערען.

צוליב דעם איז די קאנפערענץ איבערגעריסען געווארען.

פון 9 ביז האלב 2 ביינאכט, איז פארטגעזעצט געווארען די קאנפערענץ ביי דער אנוועזענהייט פון די זעלבע און פון פערבעטענע פארשטעהער פון דער פערוואלטונג פון דער טראמוויי־געזעלשאפט: וויצע־פרעזעס, אדוו. סטאסקאווסקי, און די פער־וואלטונגס־מיטגלידער: אדוואקאט גאלקאנט, און דיר. זאונע.

די פערוואלטונג האט אויך ערקלערט, אז זי געהט נישט איין אויף קיין שום הנחות.

עס איז נאר דעצידירט געווארען, אז די טראמ־וואיען געהען היינט נישט ארויס.

אנשטאט דעם געהען זיי ארויס פרייטאג איבער־מארגען א 8 אזייגער.

קורסירען וועלען די נומערען 2, 7, 10, און 11.

זיי וועלען גיין נארמאל יעדע 10 מינוט.

* * *

דיר. אולאנאווסקי בלייבט נאך דעם היינטיגען טאג אין לאדז, כדי זיך צו בעקענען גענוי מיט דער נאנצער געשטאלטיגונג פון דעם שטרייק, און צו רעפערירען ווענען דעם אין ארבייטס־מיניסטעריום.

היינט וועט ער אפהאלטען 2 קאנפערענצען. איינע, פאר מיטאג מיט די שטרייקענדע, און נאכמיטאג — מיט ביידע צדדים.

היינט אווענד נאך אלע קאנפערענצען און בע־ראטונגען וועט אין קינא אשוויאטאווי פארקומען א פערזאמלונג פון די שטרייקענדע, ווי עס וועט אנגע־נומען ווערען דער ענטגילטיגער בעשלוס ווענען דעם טראמוויי־שטרייק.

סאוויעטישע דעלעגאציע קיין גענף

איז נעכטען מיט ליטווינאוו׳ן און לונאטשארסקי׳ן פערבייגעפאהרען ווארשא

ווארשא, 27. (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט) היינט ביינאכט, האלב 10, איז מיט׳ן אינטערנאציאנאלען צוג אנגעקומען קיין ווארשא די סאוויעטישע דעלעגאציע, וואס פאהרט קיין גענף אויף דער ענטוואפנונגס־קאנפערענץ.

די דעלעגאציע פאהרט מיט ליטווינאוו׳ן און לונאטשארסקי׳ן בראש.

עס זענען געווען פערזאמעלט אויף דעם וואק־זאל די מיטגלידער פון דער סאוויעטישער אמבא־סאדע, פארשטעהער פון אויסערן־מיניסטעריום, און פיל זשורנאליסטען.

די סאוויעטישע מלוכה־מענער האבען נישט געוואלט געבען קיין געשפרעכען די זשורנאליסטען.

אכטונג, ציימונגס=פערקויפער!

די פערוואלטונג מאכט בעקאנט אלע צייטונגס פערקויפער, אז מוצש״ק, דעם 32–30/1, 7 אווענד קומט פאר

א פערזאמלונג

אין אייגענעם לאקאל (ווסכאדניא 34) צוליב דעם סכסוך, וואס קומט פאר צווישען די קאנטארען מיט די צייטונגס־פערקויפער. מען בעט זעהר צו קומען פינקטליך, דען דאס ריהרט אן אייערע אייגענע אינטערעסען. מיט אכטונג די פערוואלטונג

מאשין=מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע, ווי אויך מצה=מעהל, אייער=פערפעל און סובארקעס לויט קארלסבאדער סיסטעם

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט־בע־קאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער

איבערא = בעוואוסטער צוקערניע

נ. וויינבערג

38 פיעטריקאווער 38

:-: טעל. 143-82 :-:

Dr. Różaner

ספעציאליסט פון הויט און ווענערישע קראנק־הייטען, מענער־שוואכע און קינדערלאזיגקייט

נארוטאוויטשא 9, טעלעפאן 128-98

נעמט אן פון 8–10; 4–8 אווענד.

זונטאג פון 9 ביז 10 פריה.

נאך לאנגע שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אונזער פערוואלטונגס־מיטגליד, דעלעגאט פון קוראטאריום פון היים און מינא קאנשטאטס וואוילטעטיגקייטס־שטיפטונג

נ. ע. יעקב חיים בראמס ב״ר

אין פערשטארבענעם פערלירען מיר אנ׳עדעלען און בראווען חבר, ווי אויך א געוויסענהאפטען כלל־טוער.

מיר בעטען די געעהרטע מיטגלידער פון אונזער געזעלשאפט צו קומען פינקטליך צו דער לויה, וועלכע קומט פאר פון טהרה־הויז — היינט, דאנערשטאג, 12 א זייגער בייטאג, כדי אפצוגעבען דעם נפטר דעם לעצטען כבוד.

די פערוואלטונג

פון דער חבורה „מחסה לזקנים“

577

מיט גרויס טרויער און צער טיילען מיר מיט אלע אונזערע מיטגלידער, אז נאך לאנגע שווערע ליידען איז געשטארבען אונ־זער לאנג־יעהריגער געעהרטער פרעזעס, גרינדער פון פערמיט־לער־פעראיין

נ. ע. יעקב חיים בראמס ב״ר

571

צו דער לויה, וואס קומט פאר היינט, דאנערשטאג, דעם 28־טען יאנואר, 12 א זייגער בייטאג פון טהרה הויז אויפ׳ן יודי־שען בית־החיים בעטען מיר אלע מיטגלידער צו קומען און אפצו־געבען דעם נפטר דעם לעצטען כבוד. די פערוואלטונג

פון פערמיטלער=פעראיין, פיעטריקאווער 64

מיטוואך, דעם 27. ד. ח. איז געשטארבען אונזער לאנג־יעהריגער מיטגליד

נ״ע אהרן בערגמאן

איז עלטער פון 59 יאהר.

צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, דאנערשטאג, 12 א זייגער בייטאג פון טהרה־הויז אויפ׳ן יודישען בית החיים, ווערען אלע מיטגלידער געבעטען צו קומען, כדי אפצוגעבען דעם נפטר דעם לעצטען כבוד. די פערוואלטונג פון אדמיניסטראטארן און הויז=פערוואלטער=פאריין אין לאדז

580

„לינת הצדק“, לאדז, ציגעל=גאס 17.

פיזיקאליש טעראפישער קאבינעט

איז טעטיג טעגליך פון 11–1 מיטאג און פון 4 ביז 6 אווענד געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר־ספעציאליסט.

קווארץ=לאמפ, די טערמיע, סאלוקס, עלעקטרישע בעדער.

237

טיף געריהרט, מיט פיל טרעהרען און צער דריק איך אויס מיין ביילייד מיין פריינד יחיאל מאיר קאפיטולניק צוליב דעם גרויסען פערלוסט און פריהצייטיגען טויט פון זיין איידעלע און חשוב׳ע פרוי

גאלדע נ. ע.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא יוסיף לדאבה עוד. יוסף פריימאן.

מיניסטער יאן פילסודסקי זאל אוועק

אוז אויף זיין אמט זאל קומען מאטושעווסקי?

וו א ר ש א, 27 (טעלעפאניש) אין די פאליטישע קרייזן קורסירט א קלאנג, אז דער איציגער פינאנץ מיניסטער, יאן פילסודסקי וועט דערפילן זיינע פונקציעס אלס מיניסטער ביז עס וועט אנגענומען ווערן דער מלוכה-בודזשעט אויפ׳ן יאהר 1332/33.

נאך דעם, ווי דער בודזשעט וועט אנגענומען ווערן הורכ׳ן סיים, זאל ער אוועק פון זיין אמט אלס פינאנץ-מיניסטער, און אויף זיין ארט זאל צוריקקומען דער געוו. פינאנץ-מיניסטער מאטושעווזקי.

די וויכטיגע זיצונג פון מיניסטארען-ראט

וו א רש א, 27 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די נעכטיגע זיצונג פון מיניסטארען-ראט אינטער׳ן פארזיץ פון פרעמיער פריסטאר האט ערלעדיגט א רייה ווייניג-וויכטיגע לויפענדע ענינים.

בריאן אנשטאט דרומאנען אין דעם פעלקער-בונד?

ג ע נ ף, 27 (ספ. טעל) דאס אוועקגיין פון דעם ביז-איצטיגען סעקרעטאר פון דעם פעלקער-בונד, עריק דרומאן, איז דאס טעמא פון אלע פאליטישע געשפרעכען אין גענף.

נעכטען איז געווארפען געווארען דער פארשלאג, אז אויפ׳ן וואקאנטען פלאץ זאל איינגעלאדענט ווערען בריאן.

כמעט אלע דעלעגאטען, בישט אויסשליסענדיג די דייטשע און עסטרייכישע, זענען אויף דער דאזיגער קאנדידאטור מספים.

דער פראנצויזישער דעלעגאט האלט זיך אבער דערווייל אין רעזערוו אין בעצוג צו דעם ענין.

לויה פון פאול ווארבורג

קובר געווען די אש אויפ׳ן יודישען בית עולם

נ י ו - י א ר ק, 27 (יט״א טעלעגראפיש) אויפן וואונש פון פערשטארבענעם איז די לויה פון פאול ווארבורג געווען א בעשיידענע. אין דער לויה האט זיך בעטייליגט בלויז די פאמיליע פון פערשטארבענעם. דער קערפער איז פערברענט געווארען אין קרעמאטאריום און איז שפעטער געבראכט געווארען צו קבורה אויפ׳ן יודישען בית-עולם.

פראיעקט פון קאלענדאר-רעפארם

ענטגילטיג אפגעווארפען פון פעלקער-ליגע-ראט

ג ע נ ף, 27 (י. ט. א. טעלעגראפיש). דער ראט פון פעלקער-בונד האט ענטגילטיג אפגעווארפען דעם פראיעקט פון קאלענדער-רעפארם.

שטאנד-געריכט אין פינסק

פערמשפט דריי יונגע מערדער צום אויפהענגען

פ י נ ס ק, 27 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דא איז פארגעקומען א שטאנד-געריכט איבער 3 יונגע פויערים, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען, אז זיי האבען אויסגעשאכטען א גאנצע פאמיליע, און דערנאך אונטערגעצונדען דאס הויז מיט די טויטע קערפערס.

אלע דריי מערדער זענען פערמשפט געווארען צום טויט דורך אויפהענגען.

2 זענען 20 יאהריגע און 1-א 24-יאהריגער.

טרויער צוליב׳ן טויט פון פאול ווארבורג

נ י ו - י א ר ק, (י.ט.א.) די ידיעה וועגען טויט פון פאיל ווארבורג האט ארויסגערופען טרויער אין דער אמעריקאנער עפענטליכקייט. אלע אמעריקאנער צייטונגען ווידמען ווארימע ארטיקלען דעם אנדענק פון פערשטארבענעם. פיל פיהרענדע פערזענליכקייטען פון דער פאליטישער, געזעלשאפטליכער און פינאנץ-וועלט אין אמעריקא רופען זיך אפ מיט פערעהרונג וועגען דעם פערשטארבענעם פינאנסיסט און וועגען זיינע פערדינסטען פאר דער ארגאניזאציע פון אמעריקאנער פינאנס-וועזען ווי אויך פאר דער ווירטשאפטליכער דערנעהנטערונג צווישען די פעראייניגטע שטאטען און אייראפא.

פאול ווארבורג איז געבוירען געווארען אין האמבורג אין יאהר 1868 אלס זוהן פון פיהרענדען באנקיר מאריץ ווארבורג, וועלכער איז אויך געווען איינער פון די פיהרער פון דער האמבורגער יודישער קהלה. אין 34 טען לעבענס-יאהר איז ער צוזאמען מיט זיין ברודער פעליקס ווארבורג אוועקגעפאהרען קיין אמעריקא, וואו ביידע ברידער האבען פערנומען אנגעזעהענע ערטער אין דער אמעריקאנער פינאנס וועלט. דאס ערשטע מאל איז פאול ווארבורג ארויסגעטרעטען אין דער עפענטליכקייט בעת פרעזידענט ווילסאן האט איהם אנגעטרויט אין 1914 די לייטונג פון דעם „פעדעראל רעזערוו באורד" וואס פאול ווארבורג האט איהם געהאלפען שאפען.

אין 1919 האט פרעזידענט ווילסאן דעם פערשטארבענעם נאמינירט אלס מיטגליד פון דער אמעריקאנישער פרידענס-דעלעגאציע קיין פאריז. (זיין ברודער מאקס ווארבורג, דער שעף פון האמבורגער ווארבורג-הויז, איז געווען מיטגליד פון דער דייטשער פרידענס-דעלעגאציע).

דער פערשטארבענער פ. ווארבורג איז געווען דער ערשטער, וואס האט געווארענט די אמעריקאנער רעגירונג פאר דער פראספעריטי-פאליטיק און האט פאראויסגעזאגט דעם צוזאמענבראך פון דער שפעקולאציאנס-ארגיע. ער האט אבער גארנישט געקענט טון געגען די כסדרדיגע האפערדיגע פראספעריטי-נביאות פון קולידוש, מעלאן און הובער.

דער פערשטארבענער האט זיך מיט קיין עפענטליכער פאליטישער אדער פילאנטראפישער טעטיגקייט נישט פערנומען דאך האט ער פיל אינטערשטיצט די יודישע אקציעס פון זיין ברודער פעליקס און שטענדיג מיט אינטערעס פערפאלגט יודישע אנגעלעגענהייטען.

פולקאוניק מיזעס פראצעסירט זיך פאר רכילות

וו א ר ש א, 27 (טעלעפאניש) היינט איז פארגעקומען דער פראצעס פון דעם יודישען פולקאווניק ראבינער מיזעס געגען דעם אייגענטימער פון א רעסטאראן, גערטנער, וועלכער זאל האבען יועגען איהם, דעם פולקאווניק פערשפרייט רכילות, אז ער זאל האבען צוגעאייגענט דאס געלד, וואס ער האט בעקומען פאר יודישע זעלנער א.א.וו.

דער פראצעס איז אפגעלייגט געווארען.

דער רייכסוועהר-מיניסטער גרענער מיט זיין זוהנעלע

ביז׳ן 1. מאי היי-יאהר

אפגעבען „זעזנאניעס" און איינצאהלען א-קאנטאס אויפ׳ן הכנסה-שטייער

וו א רש א, 27. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט), דער פערבאנד פון האנדעלס- און אינדוסטריע-קאמערן האט זיך געווענדעט צום פינאנץ-מיניסטער מיט דער בקשה, עס זאל פראלאנגירט ווערען דער טערמין פון אפגעבען זעזנאניעס וועגען הכנסה פאר׳ן יאהר 1931. און ווי אויך אפצולייגען דעם טערמין פון אויסצאהלען די א-קאנטאס אויפ׳ן הכנסה-שטייער ביז׳ן 1. מאי ה. י.

פיאסקא פון די פראנצויזיש-ענגלישע אונטערהאנדלונגען

פ א ר י ז, 27 (ספ. טעל.) די פראנצויזיש ענגלישע אינטערהאנדלונגען מכוח׳ן פעראייניהייטליכען די רעפאראציע פאליטיק האט זיך פערענדיגט מיט גארנישט.

דער צוגעזאגטער וויזיט פון ענגלישען אמבאסאדאר ביים פרעמיער לאוואל איז נישט צושטאנד- געקומען.

אין די פאליטישע-קרייזען הערשט די איבערצייגונג, אז ד ר צוזאמענטרעף פון לאוואל׳ן מיט מאקדאנאלד׳ן וועט נישט פארקומען.

די בעראטונגען פון די פינאנץ-עקספערטען פון די ענגלישע מיט די פראנצויזישע, וועלכע פארטגעזעצט ווערען און וועלען זיך, וואהרשיינליך פערציהען ב ז׳ן 30 יוני, ד. ה ביז׳ן טערמין, אויף וועלכען עס ווערט פראיעקטירט דאס צוזאמענרופען פון דער ענטוואפענונגס-קאנפערענץ אין לאזאן.

פרוי ד״ר מאריאן פיליפס און די יודען

ל א נ ד א ן (יט״א) אין עלטער פון 51 יאר איז דא, ווי ס׳איז שוין מיטגעטיילט געווארען, געשטארבען די געוו. דעפוטאטין און לייטערין פון דער פרויען-גרופע אין דער לייבאר-פארטיי ד״ר מאריאן פיליפס. די פערשטארבענע האט געהאט א גרויסען פאליטישען איינפלוס אין דער ארבייטער-פארטיי. זי איז געבוירען געווארען אין אויסטראליען אלס טאכטער פון א יודישען גייסטליכען. מיט יודישע אנגעלעגענהייטען האט ד״ר פיליפס זיך נישט פערנומען. דאך, בעת דער יודישער פראטעסט-בעוועגונג געגען פאספילד׳שען ווייס-בוך האט זי אין לאנדאנער בני ברית געהאלטען א פראטעסט-רעדע.

וועגען בירגערשאפטס-רעכט פאר די רומענישע „שטאטסלאזע"

ב ו ק א ר ע ש ט (יט״א) פון גוט-אינפארמירטע קרייזען ווערט מיטגעטיילט, אז אין די נאהענטסטע טעג וועט דער אונטער שטאטס-סעקרעטאר פאר מינדערהייטען רודאלף בראנדש פארשטעלען דעם יוסטיץ-מיניסטער וואלעריוס פאפ א רייה ווייטגעהענדע פארשלאגען וועגען ענדערן דאס איצטיגע שטאטס-בירגערשאפטס-געזעץ. אראנק די דאזיגע פארשלאגען זאלען בעקומען די רומענישע בירגערשאפט דאס רוב א. גער. „שטאטסלאזע", צווישען וועלכע עס געפינען זיך, ווי בעקאנט, צענדליגער טויזענדער יודען.

רעטונג פון אנ׳אונטערוואסער-שיף

וועלכע ליגט 30 מעטער טיף אין וואסער

55 מאן דראהט דערשטיקט צו ווערען

ל א נ ד א ן 27 (ספ. טעל.) בעת די נעכטיגע פלאט-איבונגען אינ׳ם קאנאל לאמאנש, האט זיך 10 אינדערפריה ארונטערגעלאזט די אונטערוואסער-שיף „עם 2" און זיך ביז איצט אוועק נישט געוויזען אויף דער אויבערפלאך.

די אלע ארומזוכענישען אויפ׳ן ארט פון דער קאטאסטראפע האבען נישט געבראכט צו קיין שום רעזולטאט.

ערשט היינט אינדערפריה איז די מינען-פאנגער געלונגען פעסטצושטעלען דעם געלעגער פון דער שיף — נישט וויים פון ביל-או-פארטלענד.

לויט ווי ים-טויכערס טיילען מיט געפינט זיך די שיף 30 מעטער אין דער טיף פון וואסער, און ליגט אויפ׳ן זאמד.

דער דאזיגער פרט וועט שטארק דערלייכטערען די רעטונגס-אקציע.

צוליב דער טיפקייט אבער וועלען די טויכערס מוזען ארבייטען מיט הפסקות.

אין דער שיף געפינען זיך 6 אפיצירען, 48 מאטראזען, און 1 סערזשאנט — א לופט-פליהער.

די ענגלישע אדמיראליציע האט ארויסגעשיקט אויפ׳ן ארט פון דער קאטאסטראפע א פלאט וואס בעשטייט פון 30 מינען-פאנגערס.

די ארבייטען קומען פאר אין א פיבערהאפטען טעמפא.

לויט די לעצטע ידיעות, איז די טויכערס געלונגען צו אנשליסען א קאנטאקט מיט דער מאנשאפט פון דער געזונקענער שיף.

דער וועטער איז גינסטיג פאר די טויכערס.

ל א נ ד א ן, 27 (ספ. טעל.) די ענגלישע אדמיראליציע איז מודיע, אז די ארבייט איבער׳ן אויפהויבען די אונטערוואסער-שיף „עם 2" ווערט ענערגיש געפיהרט, און ס׳איז דא א האפנונג צו ראטעווען די מאנשאפט.

דער זאפאס פון זויער-שטאף וועט סטייען אויף 48 שעה.

לופט-אויפנאהמע פון דער ענגלישער טורמע,

וואו עס איז פארגעקומען דער שרעקליכער בונט פון די ארעסטאנטן

די אנארכיע אין כינא

די נאטע פון ענגלאנד צו יאפאן מכח שאנכאי

לאָנדאָן, 27. (ספּ. טעל.) אין דעם טאָל פון טייך יאַנג־צי הערשט אַנ׳אַלץ גרעסער׳ע צוטומ־לעניש.

די קאָמוניסטישע גענעראַלען האַנדלען אַלע אויף אייגענער אחריות: זיי פּערנעהמען שטעט און לייגען אַרויף קאָנטריבוציעס אויף וואויבונגען.

אין דער פּראָווינץ הו־באו זענען ענטשטאַנען עטליכע ניי רעגירונגען פון פערשידענע פּאָלי־טישע שאַטירונגען.

די הויפּט־שטאָט טשאַו־שאַ האָט נאָך נישט מורד געווען אין נאַנקין, אָבער איהרע טעג זענען געציילטע.

אין דער שטאָט איז דערקלערט געוואָר׳ן בע־לאַגערונגס־צושטאַנד.

די קאָנקורירענדע גענעראַלען ערקלערען אמת׳ע קאָנקורסען אויף כאַפּען די געגנער. דער פּרייז פאַר אַנ׳אָפּגעהאַקטען קאָפּ דערגרייכט ביז 10 טויזענד דאָלאַר, אַזאַ פּרייז האָט בעשטימט דער גובערנאַטאָר פון דער פּראָווינץ צעבעאַ, אָט־שען־טשון פאַר דעם קאָפּ פון זיין געגנער, גענעראַל האָ־פו־נאו.

די יאַפּאַנישע פּרעסע איז מודיע פון האַנקאו, אַז אַ דיוויזיע פון רעגירונגס־מיליטער אונטער דער אָנפיהרונג פון גען. טשאו איז צושלאָגען געוואָרען דורך דער רויטער אַרמעי.

שאנכאי גראבט שיצען-גרובען

לאָנדאָן, 27. (ספּ. טעל.) אין שאַנכאַי איז די סיטואַציע נאָך אַלץ אָנגעשטרענגט.

די כינעזער מאַכען שיצען־גרובען אין דער כינעזישער געגענד, און זיי פאַרלייגען אויך דראַטען פאַרצוימונגען.

די שטעכעל־דראַהטען זענען פאַרבונדען מיט דער שטאַמישער עלעקטראָוניע. די וויכטיגערע פּונקטען זענען בעזעצט דורכ׳ן פריוויליגען מיליטער. אויך אויף די שטחים פון די יאַפּאַנער און פון די אייראָפּעאישע קאָנצעסיעס ווערען פערפעסטיגט די פּאָזיציעס.

אַ סך האַנדעלס־פירמעס גרייטען זיך צו דער עוואַקואַציע.

ענגלאנד׳ס נאטע צו יאפאן

לאָנדאָן, 27. (ספּ. טעל.) די ענגלישע רע־גירונג האָט אַרויסגעשיקט קיין טאָקיאָ אַ נאָטע, אין וועלכער עס ווערט פּראָטעסטירט געגען דעם עובר זיין אויף דער עקסטעריטאָריאַליטעט פון דעם שאַנכאַי׳ער פּאָרט, דורך די יאַפּאַנישע קריגס־שיפען.

עס איז שוין דאָ אַ תשובה אויף דער דאָזיגער נאָטע.

די יאַפּאַנישע רעגירונג האָט געענטפערט, אַז דער ערשטער פּלאַן פון בלאָקירען שאַנכאַי איז שוין איצט בטל געוואָרען, און ער וועט נאָר אַדורכגע־פיהרט ווערען אין פאַל פון אַ נויטיגקייט.

די יבשה־אינטערווענץ אָבער, וואָס בעשטייט אין בעזעצען די כינעזישע אַמטען און געזעלשאַפט־ליכע לאָקאַלען, וועלכע זענען געשטימט אַנטי־יאַפּאַניש, וועט נישט צוריקגעצויגען ווערען.

בלוטיגער קאמף אין כארבין

לאָנדאָן, 27. (ספּ. טעל.) לויט די לעצטע ידיעות פון ווייטען מזרח איז די לאַגע אין כאַרבין נאָך נישט אויפגעקלערט. נאָכ׳ן פערנעהמען די שטאָט, האָבען די יאַפּאַנער איבערגעגעבען די גאַנ־צע מאַכט דער אויף־דער־שנעל־פאַרמירטער פּראָ־ווינציעלער רעגירונג, און דערנאָך האָבען זיי זיך צוריקגעצויגען פון כאַרבין.

איצט געפינט זיך כאַרבין אונטער דער הער־שאַפט פון כינעזישען גענעראַל סי־סיא.

בעקומענדיג די ידיעה, אַז די יאַפּאַנער האָבען זיך צוריקגעצויגען, האָט די דירעקציע פון דער מזרח כינעזישער באַהן אָפּגעשטעלט די עוואַקואַציע.

גלייכצייטיג האָט די באַהן־וואַך, פאַרמירט פון כינעזער, אָנגעהויבען צו שטעלען אַ ווידערשטאַנד דעם מיליטער פון גענעראַל סי־סיא. אין דעם שלאַכט האָט דאָס מיליטער פון דער נייער כאַרבינער רע־גירונג געליטען אַ מפּלה, פערלירענדיג 80 מאַן.

די בנינים פון דעם אייראָפּעאישען קוואַרטאַל זענען בעזעצט געוואָר׳ען דורך די פּאָסטענס פון׳ם גענ. סי־סיא. אין דעם כינעזישען קוואַרטאַל הערשט די באַהן־וואַך פון דער באַהן־דירעקציע.

די ווייסע גוואַרדיע האָט דערקלערט אַ מאָבי־ליזאַציע, און ס׳זענען נישט אויסגעשלאָסען ווייטער־דיגע צוזאַמענשטויסען.

אין שטאָט געפינען זיך באַר עטליכע יאַפּאַ־נישע אָפיצירען, בעת דאָס מיליטער שטעהט בלויז אויף אַ שטח פון אַ פּאָר קילאָמעטער פון די ראַ־גאַטקעס.

נייע רעגירונג אין כארבין

לאָנדאָן, 27. (ספּ. טעל.) די שטאָט כאַרבין צוזאַמען מיט די פאַרשטעט געפינט זיך אונטער דער יאַפּאַנישער מאַכט.

אין די פּערהעלטעגישען איז פאָרגעקומען אַ גאַנצע איבערקעהרעניש.

אַלע כינעזישע בעאַמטע האָבען בעקומען די־מיסיע.

איצט איז די יאַפּאַנישע מאַכט פערנומען מיט׳ן בילדען אַ פּראָווינץ־רעגירונג.

אַלס פּרעמיער איז נאָמינירט געוואָר׳ען דער פערבינדעטער פון יאַפּאַן גענ. סי־סיא, און אַלץ שטאָט־גובערנאַטאָר, גענ. יו.

אַנשטאָט די דימיסיאָנירטע בעאַמטע, וועלען בעשטימט ווער׳ען נייע, וועלכע וועלען חתמ׳ענען זייער טרייקייט צו דער יאַפּאַנישער מאַכט.

סעלמא לאגערלעף

די גרעסטע שוועדישע דיכטערין, וועט ד. 2-טען פעברואר רעדען דורכ׳ן דייטשען ראַדיאָ.

א צוג האט צושמעטערט
אנ׳אויטאבוס מיט 20 פאסאזשירען

ווין, 27 (ספּ. טעל.) אויף דעם באַהן־איבערפאָהר הינטער בוקאַרעשט, איז אַ פּאַסאַ־זשיר־אויטאָבוס אונטערגעכאַפּט און געשלעפּט גע־וואָרען דורכ׳ן לאָקאָמאָטיוו פון אַנ׳עקספּרעס־צוג, אויף אַ שטח פון איבער 100 מעטער.

דער אויטאָבוס איז אינגאַנצען צושמעטערט.

פון אונטער דעם בראָכוואַרג האָט מען אַרויסגעצויגען פיער טויטע קערפּער און 16-שווער־פערוואונדעטע, וועלכע גוסס׳ן.

סקאנדאל אין קהלה-ראט
און דער בודזשעט אין דער ווארשאווער קהלה-פערוואלטונג

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש) אויף דער היינטיגער זיצונג פון קהלה ראַט איז אויסגעבראָכען אַ סקאַנדאַל:

אַ רעדנער פון דער אגודה, זישע פרידמאַן, האָט, רעדענדיג וועגען דער יודישער פריי־געזאַ־נענער אינטעליגענץ זיך אויסגעדריקט „די פערפוילטע יודישע אינטעליגענץ”.

עס איז געוואָרען אַ מורא׳דיגער טומעל, מיט אַ ליאַרעם, מיט אַ וואָרפעניש פון שטולען א.א.וו. כנהוג — ווי עס פיהרט זיך ביי לייטען..

די זיצונג איז דעריבער איבערגעריסען געוואָרען.

אין דערזעלבער צייט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קהלה־פערוואלטונג און ס׳איז אָנ־גענומען געוואָרען דער בודזשעט אויפ׳ן יאָהר 1932 — אויף 5,186,000 זלאָטעס.

1-טע פייערליכע דיפלאמען-פערטיילונג
אויפ׳ן ירושלים׳ער אוניווערזיטעט
הויך-קאמיסאר, סער וואוקאפ בייגעוואוינט די פייערליכקייט

ירושלים, 27 (יט״א קאַבעלגראַפיש) אויפ׳ן ירושלים׳ער אוניווערזיטעט איז פאָרגעקומען די ערשטע פייערליכע פערטיילונג פון דיפּלאָמען פאַר די אבסאָלווענטען. פערטיילט זענען געוואָרען 13 דיפּלאָמען פון הומאַניסטישען פאַקולטעט, דערונטער 2 פרויען. ביים פערטיילען די דיפּלאָמען איז אנוועזענד געווען דער הויך־קאָמיסאַר סער וואוקאָפּ דער אוניווערזיטעטס־קאַנצלער ד״ר מאַגנעס האָט בעגריסט די אבסאָלווענטען. אין זיין רעדע האָט ער זיך אָפּגעשטעלט אויף די אויפגאַבען פון דער יוגענד בכלל און פון דער דיפּלאָמירטער יודישער יוגענד בפרט.

דיסקוסיע וועגען דעם בודזשעט
פון פינאנץ-מיניסטעריום

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספּאָנדענט) הייבט איז פאָרגעקומען דער המשך פון דער דיסקוסיע איבער׳ן בודזשעט פון פינאַנץ־מיניסטעריום.

ס׳האָבען גערעדט דער פּאַרזיצער דעפּ. בירקאַ, דעפּ. זאַרעמבאַ, (פּ. פּ. ס.), דעפּ. פּאַלאַקעוויטש (בעבע) א. אַ.

המשך פון דער דיסקוסיע — מאָרגען.

עס איז אינטערעסאַנט דער פּרט, אַז די רעדע פון דעפּ. פּאַלאַקעוויטש איז געווען אַ זעהר פּעסי־מיסטישע, און לויט זיינע רייד איז אויסגעקומען, אַז דער ביודזשעט איז נישט רעאַל, יכדומה.

דעריבער האָט ער געמאַכט חנ׳דלעך אין דער זייט פון דער ענדעציע, אָבער יענע, האָט אין אַ שפּעטערדיגער רעדע פון איהרען אַ דעפּוטאַט — טשעטווערטינסקי — די חנ׳דלעך אָפּגעווענדעט...

פראצעס פון א אוקראינישן גלח
פאר׳ן האלטן אנטי-מלוכה׳שע רעדעס

לעמבערג. 27 (טעלעפאָניש) דאָ האָט זיך אָנגעהויבען דער פּראָצעס געגען דעם אוקראַי־נישען גלח קוניצקי.

ער ווערט בעשולדיגט, אַז ער האָט גע־האַלטען אַנטי־מלוכה׳שע רעדעס.

מיט אנ׳אנקלאגע געגען פוילען
זענען ארויסגעפאהרען קיין גענף 2 אוקראינער דעפוטאטען

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש) קיין גענף זענען אַרויסגעפאָהרען 2 אוקראַינער דעפּוטאַטען מיט אַנ׳אָנקלאַגע געגען פוילען.

זיי וועלען זיך קלאָגען איבערהויפּט אויף דער לעצטענס אַדורכגעפיהרטער פּאַלקס־ציילונג.

וואו נעהמט מען געלד
אויף צו שטיצען די ארבייטסלאזע אין לאנד?

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש) פרייטאָג, דעם 29 ד. ח. הויבט זיך אָן אין וואַרשאַ אַ צוזאַמענ־פאָהר פון אַלע וואָיעוואָדעס.

זיי וועלען בעטראַכטען די פּראַגע וואו צו נעהמען געלד אויף צו שטיצען די ארבייטסלאָזע.

נישט די יודען נאר דער איסלאם
איז עם דער דינאמיט, וואס קען אויפרייסען די ענגלישע אימפעריע
דער בריף פון וולאדימיר זשאבאטינסקי אין לאנדאנער „טיימס”

לאָנדאָן, (י.ט.א.) ווי י.ט.א. האָט שוין טעלעגראַפיש מיטגעטיילט, האָט וול. זשאַבאָטינסקי פערעפענטליכט אין לאָנדאָנער „טיימס” אַ בריף וועגען זיין לעצטען רעפעראַט אין וואַרשאַ. דער פאָלגענדער טעקסט פון בריף לויטעט:

מיט אייניגע טעג צוריק, ווען איך האָב זיך צוריקגעקעהרט קיין פּאַריז, האָב איך זיך בעקענט מיט׳ן אינהאַלט פון „טיימס” פון 30. דעצעמבער, וואָס ענטהאַלט אַ דעפּעשע פון וואַרשאַ וועגען קאָנרעס פון די פּוילישע ציוניסטען־רעוויזיאָניסטען. די דאָזיגע דעפּעשע שרייבט מיר צו. צוו. אנד. אַנ׳ערקלערונג, דאָס „יודען קענען ווערען דער דינאַמיט, וואָס וואָלט געקאָנט אויפרייסען די ברי־טישע אימפּעריע”. דאָס איז העכסט אונפּינקטליך, ווייל נישט וועגען יודען, נאָר וועגען איסלאַם האָב איך גערעדט ווי וועגען דעם פּאָטענציעלען רעזער־וואַר פון מענשליכען „דינאַמיט”. איך פיהל זיך ספּעציעל געטראָפען מיט דעם וואָרטלויט פון אייער דעפּעשע, ווייל זי קלינגט אַזוי ווי איך וואָלט געוואָלט אָנרעגען, אַז „יודען” ווינשען אָדער קענען ווינשען שלעכטס דער בריטישער אימפּעריע. אויף ווי־פיל איך ווייס, קאָן מען דאָס נישט זאָגען וועגען קיין שום יוד. עס איז אייגע פון אונזערע ראַסען־שוואַכקייטען (צו אָפט נוצט מען דאָס אויס), דאָס אַנ׳צוולה, וואָס ווערט לגבי אונז בעגאַנ־גען, מוז נישט אונבעדינגט אַרויסרופען ביי אונז נקמה־געפיהלען. דאָס „אימפּעריום” פראַגט נישט בעצם קיין פערענטוואָרטליכקייט פאַר ענגלאַנד׳ס האַנדלונג אַלס מאַנדאַט־מאַכט.

פון דער צווייטער זייט איז דער ציל פון מיין איצטיגען אַרויסטריט איז קיין פאַל נישט קיין פערטיידיגונג. פערקעהרט. אייער טעלעגראַפישער קצור פון מיין וואַרשאַווער רעדע איז אין אַ געוויסער מאָס גיכער אַ צו מילדער בעריכט. נישט די יודען, נאָר ענגלאַנד האָב איך בעשולדיגט אין שפּילען זיך מיט „דינאַמיט” — מיט אַ מחנה פון העכסט־עקספּלאָזיווע מעגליכקייטען, וואָס בעשטעהט פון אַנ׳ערך 300 מיליאָן יחידים און קען אויפרייסען, — אויב די ביז־איצטיגע פּראַקטיק וועט נישט אָפּגעשטעלט ווערען — ווי איך האָב געזאָגט, עטוואָס גרעסערעס און פיל וויכטיגערעס אפילו פון דער בריטישער אימפּעריע, נעמליך, די סטאַבי־ליטעט פון דער וועלט.

איך בעט צו ציטירען דעם תמצית פון די 2 אָפּזאַצען פון מיין וואַרשאַווער רעדע, אויף וועלכע עס בעציהט זיך וואַהרשיינליך אייער דעפּעשע. איינע איז נוגע די „יודען” און דער צווייטער — דעם „דינאַמיט”.

דער ערשטער פּאַסוס לויטעט: „אונזער ער־פאַהרונג מיט ענגלאַנד אַלס מאַנדאַט מאַכט אין ארץ־ישראל האָט געבראַכט דערצו, אַז 15 מיליאָן מענשען האָבען פערלוירען דעם גלויבען אין אַ פּאָלק, וואָס זיין נאָמען איז פאַר יעדען יוד געווען פערבונדען מיט גראַדליניגען מאָראַלען ערנסט. די מאַנדאַט־מאַכט איז געוואָרען אַ שטערונג פאַר׳ן פאָרטשריט פון ציוניזם. די פערווירקליכונג אין דער ריכטונג דראָהט צו שטויסען די יודישע מאַסען אין ספּעציעל אונזער יוגענד אויף אַ גאַנץ נעפעהרליכען וועג. די יוגענד פון אונזער פאָלק, אין אָנבליק פון אַזאַ שרעקליכע לאַנד ווי אונזערע, קען נישט לעבען אָהן קיין שום גלויבען: אַ גלויבען אָדער אין אַ גרויסע אויפבוי אָדער אין אַ גרויסע צושטערונג. ענגלאַנד האַנדעלט אַזוי, ווי זי וואָלט געוואָלט אָנצינדען 15 מיליאָן פאַקעלען פון פערצווייפלונג, צושפּרייט אין יעדען ווינקעל פון דער ערד”.

דער צווייטער פּאַסוס: „אָבער דאָס איז נישט די איינציגע וועלט־שרפה, אין וועלכער ענגלאַנד שיינט איצט צו זיין אָנגאַזשירט. עס קומט דאָ צו נאָך אַ גרעסערער פאַנאַטיזם אין זיין צומייסטען מיטעל־אַלטערליכער און רעאַקציאָנערער פאָרם. ירושלים האָט זיך פערוואַנדעלט אין אַ צענטער פון אויפרייצונג, וואָס קאָנקורירט מיט די ערגסטע בעמיהונגען פון מאָסקווער „קאָמינטערן” אַ צענטער, פון וועלכען עס ווערען אַרויסגעוואָרפען אונצעה־ליגע דינאַמיט־שטיקער אַרום־און־אַרום, בעדראָהענ־דיג נישט בלויז אונזערע יודישע זידלער אין א״י, נאָר אויך דאָס גאַנצע קאָלאָניאַל־סיסטעם פון איי־ראָפּאַ. עס קען געשעהען, אַז נישט אונז, נאָר אייניגע פון די מעכטיגסטע אייראָפּאַ־פעלקער זאָל ענגלאַנד דאַרפען גאָר בקרוב אָפּגעבען אַ חשבון פאַר דעם דאָזיגען קורצזיכטיגען און געפעהרליכען שפּילען זיך מיט דער זיכערקייט פון דער וועלט, וואָס ווערט געפיהרט אונטער דער השגחה פון ענגלאַנד”.

לאָדז
28 יאַנואַר 1932

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז
28 יאַנואַר 1932

די באַנדע האָט זיך אַריהר געטון...

צי איז דאָס, וואָס איז פאָרגעקומען דעם פערגאַנגענעם פרייטאָג אויף דער בערלינער אוניווערזיטעט, שוין אַן אָנהויב פון דעם אויסשפּיל, אַ מין אובערטורע, אָדער דאָס איז בלויז איין לאַבוזערסקע שטיק פון דער צעיושעטער היטלעריסטישער אוניווערזיטעטס-כוליגאַריע? צי דאַרף דאָס שוין זיין די פּראַקטישע פערקערפּערונג פון דעם „איידעלען" לידעל, אַז אַלץ געהט דאָפּעלט אַזוי גוט, „ווען יודענבלוט פאָם מעסער שפּריצט", אָדער דאָס איז גלאַט אַזוי אַ שפּילעכעל פון פאַנטאַזיע וועגען? ס'איז נאַטירליך שווער דערויף צו געבען אַן אָנטשיידענעם ענטפער. אַ פאַקט איז, אַז היטלער און זיין שטאַב פערגעסען נישט ביי יעדער געלעגענהייט צו שווערען, אַז זיי ווילען דערגרייכען די מאַכט אויף אַ פולשטענדיג לעגאַלען אופן. אויב די דאָזיגע פערזיכערונג האָט עפּעס אַן ערנסטען גרונד, מאַכען אַזעלכע עקסצעסען אויף די אוניווערזיטעטען קאַליע דעם עסק פון דעם גענעראַל-שטאַב.

אָבער עס איז אַ זיכערער פאַקט, אַז די בלוט-דורשטיגע אונרוהען פון דער בערלינער סטודענטעריע האָבען זייער פעסטגעשטעלטען טיפּ, לויט וועלכען זיי קומען געוועהנליך פאָר, אויב עס איז פון פריהער אויס בעשטימט צו פּלאַן, וועלכער ווערט דערנאָך געוויסענהאַפטיג אויסגעפיהרט.

קודם כל האָט מען זיך בעמיהט ווערען אַ געהעריגער „פּראַצענט-נאָרמע". מען האָט אויסגעזוכט אַזאַ געלעגענהייט, ווען צעהן, אָדער צוואַנציג כוליגאַנעס זענען אויסגעפאַלען אויף איין יודישען סטודענט אָדער אויף איין יודישער סטודענטקע. אַזאַ פּראַצענט-נאָרמע איז שטענדיג דער יסוד פון דער אַנטיסעמיטישער סטראַטעגיע: צעהן אָדער צוואַנציג אויף איינעם — דאָס גיט שוין אַ גרויסע וואַהרשיינליכקייט פון זיג, ביי וועלכען מען דאַרף שוין נישט מעהר זעהר זיך איינשטעלען אָדער אַפילו זיך אָנשטרענגען. אַט אַזאַ מין „אינטעליגענטער" באַנדיט אונטערשיידעט זיך דערמיט פון אַ געוועהנליכען עהרליכען באַנדיט, וואָס ער מיידט אויס געפאַהר, כל זמן און וואו נאָר ער קען. אַ געוועהנליכער באַנדיט שטעלט דאָן איין זיין נפש און דאָס מיידט אויס אַ כוליגאַן אַ סטודענט. דער-פאַר טאַקע שאַפט ער זיך אַזאַ סיטואַציע, ביי וועלכער דער זיג קומט איהם אָן נישט גאָר צום לייכסטען, נאָר אויף צום זיכערסטען. אַזוי איז עס געווען אין בערלין. מען איז עטליכע הונדערט מאַן אָנגעפאַלען אויף עטליכע צעהנדליג, און די פּראַצענט-נאָרמע איז אין פולער אָרדנונג.

און איצט אַ צווייטער אינטערעסאַנטער פּרט. די פּאָליציי האָט אַ לאַנגע צייט נישט געקאַנט אונטערשיידען, ווער עס איז דער אָנפאַלער און ווער עס זענען די בעפאַלענע און אַ לאַנגע צייט האָט זי געהאָלפען די אָנפאַלער. זי האָט אָפּגעשניטען אַ גרופּע אַטאַקירטע יודען פון יעטוועדער הילף און האָט זי געטריבען ברוטאַל אין די אָרימס פון דער אָנפאַלענדער באַנדע. אַזאַ צופעליגע האַנדלונג פון דער פּאָליציי לאָזט וואַרפען אַ טיפען בליק אין דעם מהות פון דער גאַנצער פּאַסירונג און רופט אַרויס אַ מורא, צי געהערט נישט דער דאָזיגער סטודענטישער אַרויסטריט צום קריגס-פּלאַן.

אָבער ווען אַפילו אונזער פערדאַכט און מורא זאָל זיך אַרויסווייזען פאַר נישט בעגרינדעט, איז דאָך די פליכט פון יודענטום צו אַלאַרמירען די ציוויליזירטע וועלט און אָנווייזען אויף דער געפאַהר, וואָס קומט פון דייטשלאַנד.

איראָפּע שעצט דערווייל גרינג די געפאַהר פון היטלעריזם, דערווייל האַלט זיך היטלער אויף פונקט ווי ער וואָלט שוין געווען אַ פערשיגער מלוכה-מאַן, וועלכער וועט מיט'ן ווילען פון גאַנצען דייטשען פאָלק הייבט אָדער מאָרגען איבערנעהמען די מאַכט, כדי צו ווערען אַ בעסערער שליח-ציבור פון זיין פאָלק איידער זיינע פאָרגענגער. אונטערהאַנדעלט דאָך מיט איהם דער קאַנצלער גופא, ווי אַ גלייכער מיט אַ גלייכען, און אויב אַפילו ער ערלויבט זיך אין לעצטען בריף איהם צו זאָגען עטליכע אונאַנגענעהמע ווערטער, טוט ער דאָס אויף אַזאַ אופן, ווי ער וואָלט וועלען ראַטעווען דעם אויטאָריטעט פון זיין קינפטיגען נאָכפאָלגער פאַר דער גאַנצער וועלט. און אויסלאַנד נעהמט אויף די שלוחים פון היטלער'ן מיט דער גרעסטער העפליכקייט און מיט אַן איינגעהאַלטענעם אָטעם פון פערשטאַרקטער נייגיריגקייט. דערווייל האָט מען דעם איינדרוק, ווי היטלער וואָלט נאָר געווען עפּעס אַ שפּאַס פון דער געשיכטע אין אַן ערנסטען מאָמענט.

אָבער מיר יודען מוזען פאָדערען פון דער וועלט מען זאָל אונז שיצען אַפילו פאַר משוגעים. עס איז גאָרנישט אונזער פליכט אויסצוהאַלטען אויף אונזער הויט די פערברעכערישע און וואַהנזיניגע פון מענשענפיינד. די וועלט האָט די פליכט דעם פערברעכער אָדער דעם וואַהנזיניגען צו מאַכען אונשעדליך, אויף וויפיל ער ווערט קודם כל פאַר אונז אַ דראָהענדע געפאַהר. פאַר דעם ערשטען איז פאַרהאַן קרימינאַל, פאַר דעם צווייטען אַ הייל-אַנשטאַלט, אָדער גאָר אַ צוואַנגס-העמד. מיר האָבען נישט קיין גרונד צו ליידען פאַר דער גאַנצער וועלט און מעהר פאַר דער גאַנצער וועלט.

די בערלינער געשעהענישען זאָגען עדות וועגען דעם, אַז אין דייטשלאַנד הויבט זיך אָן צו ריהרען עפּעס דראָהענדעס. מיר מוזען אויף דער דאָזיגער געפאַהר ווענדען די אויפמערקזאַמקייט. מען דערצעהלט אונז היינט, אַז אַ גאַנצע רייהע פעראָרדנונגען זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען, כדי איינצוהאַלטען די בעסטיע פאַר'ן אויסברוך פון וואַהנזין. אַפילו פּאָליציי וויל מען אַריינלאָזען אין אוניווערזיטעט, וועלכע איז אַזוי לאַנג הייליג, אויף וויפיל זי איז געווידמעט דער וויסענשאַפט. אָבער זי ווערט די ברוטאַלסטע גאַס און אַ הונדערט-פאַכיג ברודיגערע פּלאַצובקע, ווען אויף דער אוניווערזיטעט הויבט אָן צו הוליען אויף אַ פערברעכערישען אופן דער באַנדיטיזם. באמת, די צייט איז צו ערנסט, צו דראָהענד, אַז מען זאָל אָפּהיטען די ראָמאַנטישע טראַדיציע און נישט בעמערקען די שרעקליכע משוגעת פון אַ קראַנקער גענעראַציע, וואָס רייסט זיך צו דער מאַכט.

דר. י. טהאָן. (ג. דז)

פונ'ם פּאַקט מיט רוסלאַנד דאַרף מען ציהען די קאָנסעקווענצען

פּוילען דאַרף פאָרלעגען צו אונטערהאַנדלען וועגען אַ האַנדעלס-אָפּמאַך

די גאַנצע פּוילישע פּרעסע נעהמט נאַטירליך אויף מיט צופרידענהייט דעם פּאַקט, וואָס צווישען פּוילען און די סאָוויעטען ווערט געשלאָסען אַ נישט-אַנגריפס-אָפּמאַך. די אויסדרוקען פון צופרידענהייט ווערען אָבער בעגלייט מיט געוויסע בעוואָרענישען. דער אָרגאַן פון דער סאַנאַציע „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" שרייבט:

„די פּאַראַפירונג, וועלכע איז פאָרגעקומען דינסטאָג, בעדייט נאָך נישט דאָס זעלבע, וואָס שליסען אַנ'אָפּמאַך. דאָס בעדייט נאָר, אַז סיי בנוגע די יסודות, סיי בנוגע זייער פאָרמולירונג איז מען געקומען צו אַ פולקאָמען הסכם. דאַגעגען ביז דער אָפּמאַך זאָל אַריינטרעטען אין קראַפט זענען נאָך נויטיג געוויסע פּאָליטישע מאָמענטען... עס געהט וועגען דעם, אַז די בעדינגונגען פאַר דער פרידליכער עקזיסטענץ אויף דער גאַנצער מערב גרעניץ פון סאָוויעטען-פערבאַנד זאָלען האָבען גלייכע גאַראַנטיעס, אַנאַלאָגישע פערזיכערונגען... עס איז געמאַכט געוואָרען אַ ווייטערדיגער ערנסטער שריט, אָבער דאָס איז נאָך נישט דער לעצטער שריט".

די ענדעקישע „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" שרייבט:

„ס'איז אַ קלאָרע זאַך, אַז דער פּאַקט צווישען פּוילען און די סאָוויעטען קאָן האָבען אַ זין און אַ רעאַלע בעדייטונג נאָר דעמאָלט, ווען עס וועט בעזייטיגט ווערען דער גרונד פאַר אַ מיליטערישען צוזאַמענשטויס צווישען רומעניען, וועלכע איז פערבונדען מיט פּוילען און די סאָוויעטען. סיי אין אינטערעס פון אונזער מלוכה, סיי אין אינטערעס פון שלום אויפ'ן מערב ליגט, אַז עס זאָל ליקווידירט ווערען יעטוועדע געפאַהר פון אַ קאָנפליקט אויף דער רוסיש-רומענישער גרעניץ. אויב דאָס וועט געשעהן, דאַן וועט געשעהן זעהר אַ וויכטיגע זאַך און די זיכערקייט פון פּוילען וועט בעדייטענד גרעסער ווערען."

מ.י. פּאַטעק (רעכטס) און ליטווינאָוו, וועלכע האָבען געשלאָסען דעם פּויליש-רוסישען נישט-אַנגרייפס - פּאַקט.

דער סאָציאַליסטישער „ראָבאָטניק" פערלאַנגט, אַז פונ'ם פּאַקט זאָלען געצויגען ווערען די נויטיגע קאָנסעקווענצען.

„כדי דער נישט אַנגריפס-פּאַקט זאָל ווערען עפּעס מעהר, ווי אַ דאָקומענט, כדי ער זאָל ווערען אַ פּאָליטישער פאַקט, דאַרף מען ציהען קאָנסעקווענצען פון דעם פּאַקט גופא. אַזעלכע קאָנסעקווענצען זענען פאַראַן צוויי. די ערשטע איז, אַז אין ביידע מלוכות זאָלען פערקלענערט ווערען די בעוואָפענונג. דער דאָזיגער אויספּיה' שווימט אויף אַליין פון זיך, ווייל אויב ביידע מלוכות זאָגען זיך אָפּ פון קריג און אַלע שטרייטען גיבען זיי איבער צו ערליידיגען אַ שידס-געריכט, דאַן האָט נישט קיין שום זין און צוועק איינצוהאַלטען די קריגערישע וואַכזאַמקייט אויף דער ביז-איצטיגער מדרגה. די צווייטע קאָנסעקווענץ איז די נויטווענדיגקייט צו שליסען אַ האַנדעלס-אָפּמאַך צווישען פּוילען און רוסלאַנד. דער נישט אַנגריפס-פּאַקט בעדייט די סטאַביליזאַציע פון די פּויליש-רוסישע פרידענס-בעציהונגען אויף אַ רייהע מיט יאָהרען. דעם דאָזיגען פּאַקט דאַרף מען אויסנוצען און פּוילען דאַרף תיכף פאָרלעגען רוסלאַנד צו אונטערהאַנדלען וועגען אַ האַנדעלס-טראַקטאַט. עס איז איבעריג אויפצוקלערען, וואָס פאַר אַ גרויסע בעדייטונג אַזאַ טראַקטאַט וואָלט געהאַט ביים איצטיגען ווירטשאַפטליכען קריזיס."

פיבערהאַפטע אַרבייט איז גענף

מען גרייט זיך אויפצונעהמען די געסט צו דער ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ

צי זי וועט יאָ פאָרקומען, צי נישט די ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ האָט מען ביז אין דער לעצטער צייט נישט געוואוסט. ווען מען האָט זיך אָבער דערוואוסט, אַז עס זענען שוין צו דער דאָזיגער קאָנפערענץ אַרויסגעפאָהרען די ווייטערע דעלעגאַציעס, איז געוואָרען קלאָר: די קאָנפערענץ וועט פאָרקומען, מען וועט זי שוין נישט אָפּלעגען און מען דאַרף זיך גרייטען צו איהר. עס איז אַוועק אַ פיבערהאַפטע אַרבייט. און כאָטש אַנשטאָט טויזענדער געסט רעדט מען איצט וועגען טויזענד העכסטענס 1500, איז עס ביי דער היינטיגער צייט אויך גוט.

ווי אַזוי עס זאָל נישט זיין, גרייט מען זיך צום 2 פעברואַר אויפצונעהמען די געסט. צוליב דעם געהט אין די האָטעלען צו אַ „ריינינגונג". צוויי עלטערע דאַמען, וועלכע וואוינען שוין מעהר ווי 3 יאָהר אין אַנ'אַלטמאָדישען געוועזענעם ערשט-קלאַסיגען האָטעל, האָבען בעקומען אַ צעטעלע, אַז זיי זאָלען צולעגען צו 5 פראַנק אַ טאָג, אָדער זיי זאָלען אָפּרייניגען דאָס אָרט: „צוליב דער קאָנפערענץ". דאָס זעלבע איז אין אַלע אַנדערע האָטעלען. עס ערקלערט זיך דערמיט, וואָס די דעלעגאַציעס פון אַפילו קליינע מלוכות פערנעהמען אויף דער צייט פון דער קאָנפערענץ גאַנצע שטאָקען און ווילען נישט אויסגעמישט ווערען צווישען די טוריסטען און אַנדערע רייזענדער.

מען רעדט שטאַרק, אַז די קאָנפערענץ וועט זיך אויף לאַנג נישט פערציהען. נאָך עטליכע וואָכען אַרבייט וועט זי זיך שליסען, נישט לעזענדיג אַלע אויפגאַבען, אָבער בעווייזענדיג דער וועלט, אַז עס איז דאָ אַ מעגליכקייט זיך צוזאַמענצורעדען. וועגען דעם, ווי לאַנג עס וועט דויערן די קאָנפערענץ רעדט מען איצט אַזוי, ווי מען האָט ערשט נישט לאַנג גערעדט וועגען דעם, צי וועט די קאָנפערענץ איבערהויפּט פאָרקומען.

צוליב דעם קריזיס זענען די דעלעגאַציעס זעהר פערקלענערט געוואָרען. עס וועט נישט זיין שטאַרק שווער אין גענף זיי איינאָרדנען איצט.

אויפ'ן ערשטען פּלאַן טרעט איצט אַרויס אַ צווייטע פראַגע: ווי איינצואָרדנען די געסט מיט אַ געוויסער געמיטליכקייט. אויסזוכען ערטער פון צוזאַמענטרעפען זיך, בענקעטישען, פערווייליגונגען.

די פראַגע וועגען איינאָרדנען פּרעכטיגע פייערליכקייטען איז צוליב דער קריזיס-צייט איינגאַנצען אָפּגעפאַלען. עס זענען געגען דעם סיי די דעלעגאַציעס, סיי די פעדעראַלע מאַכט. עס איז דעריבער בעשלאָסען געוואָרען אַנשטאָט די ברייטע אויפנאַהמען איינצואָרדנען דעם ערשטען זונטאָג נאָכ'ן צוזאַמענפאָהר אַ פייערליכען מוזיקאַלישען אָוונד אין דער קאַטעדרע פון הייליגען פּעטרוס. עס וועלען צושיקט ווערען 1500 איינלאַדונגען. דער פּראָגראַם וועט זיין אַ ריין וועלטליכער, אָבער אין דער בעגלייטונג פון אָרגאַן, אַ פייערליך ערנסטער.

וואָס-זשע וועלען טאָן די דעלעגאַטען און זייערע בעגלייטערינס אָהן גרויסע אַוואַנטען? וועגען דעם זאָרגט דער בעזונדערער „דאַמען-קאָמיטעט" און „דיקטאַטאָר" — דער פּערמיטלער צווישען דער קאָנפערענץ און דער מאַכט, ה' מאָציא.

דער „דאַמען-קאָמיטעט" האָט קודם כל די אויפגאַבע אַרומצופירען די דעלעגאַטען מיט אַ היימישער געמיטליכקייט. צוויי מאָל אין דער וואָך קלויבען זיך די דאַמען איינצואָרדנען פּאַרטיעס פון ברידזש, צוויי מאָל אין דער וואָך טאַנץ-אָוונטען. מען האָט זיך ענערגיש גענומען צוצופּאַסען דעם קורזאַל צו דער ראָלע פון אַ „קאָנפערענץ-קלוב", דערצו האָט מען פונ'ם קורזאַל אויסגעבראָכען אַ וואַנט און איהם צוזאַמענגעפּאַסט מיט'ן זאַל פונ'ם אינטערנאַציאָנאַלען קלוב. פון די גענפער מאַגאַזינען האָט מען אויסגעפּוילט די איינריכטונג פון סערווירונג-בלומען... און געמאַכט פונ'ם „קאָנפערענץ-קלוב" אַ מין פּרויען בודואַר. דערנעבען זאָל זיך איינאָרדנען דער פּרעסע-קלוב.

עס גרייט זיך פיבערהאַפט אויך די פעלקער-ליגע. דער גלעזערנער זיצונגס-זאַל (פאַר קאָמיסיעס), וועלכען עס האָט אויסגעבויט די שטאָט. נעבען דעם „פעלקער-פּאַלאַץ", איז שוין געעפענט. ער איז אויך, ווי דער קורזאַל מיט'ן קלוב, צוזאַמענגעבונדען ביז'ן זאַל פון די זיצונגען פון דעם ראַט פון פעלקער-ליגע. דאָ וועלען פאָרקומען די הויפּט-אַרבייטען. די פּלענאַר-זיצונגען וועלען פאָרקומען אין „באַטימאַן עלעקטאָראַל" וואו עס קומען פאָר די זיצונגען פון דער פעלקער ליגע.

—=):0:(=—

רומענישער פּרעמיער פּראָפ. יאָרגאַ פערטיידיגט זיך

וואָס פעראייניגט די יאָרגאַ-רעגירונג מיט די קוזיסטען?

בוקאַרעשט, (יטא) מיט אַ קורצער צייט צוריק האָבען זיך אין דער אַמעריקאַנער פּרעסע בעוויזען איינינגע דעפּעשען פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור וועגען דער ענטוויקלונג פון די פּאָליטישע געשעהענישען אין רומעניען אין בעציהונג צו דער יודישער פראַגע און וועגען דער פריינדשאַפט צווישען דער איצטיגער רעגירונג פון פּראָפ. יאָרגאַ און דעם אַנטיסעמיטען-פיהרער פּראָפ. קוזאַ.

פּראָפ. יאָרגאַ האָט אַלס ענטפער אויף די דאָזיגע פעסטשטעלונגען פון י.ט.א. געלאָזט פערעפענטליכען אין די דריי ניו-יאָרקער יודישע טאָג-צייטונגען דער „טאָג", „פאָרווערטס", און „מאָרגען זשורנאַל" אַ דעפּעשע, אין וועלכער ער בעמיהט זיך צו דערווייזען, אַז די רומענישע רעגירונג שטעהט נישט אין פערבינדונג אין קיין שום פּאָליטישער פּאַרטיי און אַז זי אונטערשטיצט נישט די אַקציע פון פּראָפ. קוזאַ.

די דעמאָקראַטישע בוקאַרעשטער טאָג-צייטונג „לופּטאַ" גיבט אַ שטעלונג צו דער דאָזיגער ערקלערונג פון פּרעמיער יאָרגאַ, איבערדריקענדיג הן די י.ט.א.-דעפּעשען, הן די דעפּעשע פון פּרעמיער. שרייבט די צייטונג:

„ווי בעקאַנט, האָט יאָרגאַ נאָכ'ן איבערנעמען דעם רעגירונגס-רודער, איינגעפונען פאַר ריכטיג, אויפצופרישען זיינע אַלטע בעציהונגען מיט קוזאַ. צו דעם צוועק האָט ער ביים קעניג פערלאַנגט פאַר קוזאַ'ן אַנ'אָרדער און מיט איהם דעקאָרירט דעם אַנטיסעמיטען-פיהרער מיט גרויס פּאָמפּע. זייט דעמאָלט האָבען זיך די בעציהונגען צווישען דער רעגירונג און קוזאַ אַזוי פערקניפּט, אַז דער פּרעמיער האָט נישט געמאַכט קיין איין זשעסט, קיין וואָרט נישט געזאָגט און בכלל געבליבען גלייכגילטיג, ווען דער שותף פון דער אַנטיסעמיטען-פּאַרטיי איז אין פּאַרלאַמענט געפאַלען „כורעים" פאַר'ן הימלעריום און געפאָדערט אַ רעוויזיע פון די טראַקטאַטען. עס שיינט, אַז די דאָזיגע האַלטונג פון דער רעגירונג האָט אַרויסגערופען אויפמערקזאַמקייט אויך אין די יודישע קרייזען אין די פעראייניגטע שטאַטען, אַזוי אַז דער פּרעמיער האָט עס בעטראַכט אַלס נויטווענדיג צו לאָזען וויסען טעלעגראַפיש קיין ניו-יאָרק, אַז זיין רעגירונג שטעהט נישט אין קיין שום בעציהונגען מיט וועלכער עס איז פּאַרטיי און אַז זי זיכערט די רומענישע יודען רוהע און רעספּעקטירט איהרע בירגערליכע רעכט. אין בוקאַרעשט, הייסט עס, איז ה' יאָרגאַ מיט ה' קוזאַ די בעסטע גוטע פריינד, אין ניו-יאָרק דאַגעגען מאַכט ה' יאָרגאַ אַ טעלעגראַפישען אָנשטעל, ווי ער וואָלט קוזאַ'ן גאָרנישט געקענט."

נעאַפּאַל

(נאָטיצען פון אַ נסיעה איבער איטאַליע)

— פון — מ. קיטאַי

איג׳ם ווערטעל „גיב אַ קוק אויף נעאַפּאַל און שטאַרב״, דאַרף קענטיג געשטעלט ווערען דער טראָפּ אויפ׳ן וואָרט נעאַפּאַל, אָבער נישט אין נעאַפּאַל. דער ערשטער איינדרוק וואָס בעקומט זיך, אַז מען קומט אַריין אין שטאָט, איז נישט גאָר קיין געהויבענע. שמוציגע גאַסען. דאָס רוב שמאָלע, מיט אָפּגעבליאַקעוועטע הייזער, פון וועלכע עס בּרעקלען זיך די שטוקאַטור׳ען. דערצו די אָרימ־קייט וואַרפט זיך דאָ מעהר אין די אויגען, איידער אין די שטעט. וואָס כ׳האָב בעזוכט ביז נעאַפּאַל. דאָ, אין דער זוניגער פּרעכטיגער דרום־שטאָט, וואָס איז בעריהמט אין דער וועלט מיט איהר שיינקייט, בעגעגענט מען אויף טריט און שריט דעם געוואַלטיגען קאָנטראַסט צו דער פּראַכט פון דער נאַטור — די ביטערע אָרימקייט.

נעאַפּאַל איז אַ מאָדנע אייגענאַרטיגע שטאָט, זי מאַכט דעם איינדרוק פון אַ קונסט־מאָלעריי, מען מוז אויף איהר קוקען פון אַ געוויסער פּערספּעקטיוו, פּונקט ווי אויף אַ קונסט־בילד, ווען מען גייט צו גאָר נאָהענט זעהט מען נאָר פאַרב־פלעקען און אַוועקגייענדיג אַביסעל ווייטער, זעהט מען די האַרמאָניע פון פאַרבען, טענער און ליניעס. אַזוי איז אויך מיט דער דאָזיגער שטאָט, קוקט מען אויף איהר פון דער ים־זייט, ענטפּלעקט זיך אַ פּרעכטיגער בילד פון אַ געוואַלטיגער סקולפּטור־מאַסע און פאַרביגקייט, וואָס בייט איהרע קאָלירען אין פערשידענע שעה׳ן פון טאָג און האָט אַ בעזונדערען פּראַכט אין אָוענט, די שטאָט ליגט אויסגעלייגט אויף אַ באַרג און ציהט זיך אַראָפּ אין מאָל צום ברעג פונ׳ם כישוף׳דיגען ים. שטייענדיג אונטען ביים ים, אָדער אויף איין באַרג־טייל און בעטראַכטענדיג די לאַגע פון דער שטאָט, ווערט מען אַ צוגעשמידטער און מען קען דעם בליק נישט אָפּרייסען.

דער אייגענער איבערראַשענדיגער איינדרוק בעקומט זיך, ווען מען קוקט פון ערגעץ אַ הויכען שטאָט־טייל צום ים, וועלכער ליגט ווי אַ האַלבער בעקען אַריינגעשניטען אינ׳ם ברעג וואָס שטעלט פאַר מיט זיך די שטאָט נעאַפּאַל, וואו מען זאָל דאָ נישט וואַרפען אַ בליק, בעגעגענט מען זיך מיט די וואונדערליכע פּראַכט פון דער דרומדיגער איטאַליענישער נאַטור.

אויף לינקס דערהויבט זיך מאַיעסטעטיש איינער פון די גרעסטע וואונדער פון דער נאַטור — דער „וועזוויוס״. דער דאָזיגער צעבּרויזטער, אייביג קאָכעדיגער און רויכערנדיגער באַרג, וועלכער רוהט נישט אַ מינוט, איז אייביג דער שרעק פון דער געגענט, אָבער אויך זיין פּראַכט, ווי אַ קרוין שטייגט אויף זיין קאָפּ אַ ווייסער, דאַמפיגער רויך, וואָס שפּאַרט מיט געדיכטקייט, אין דער לופט. אַהן אויפהער רויכערט ער זיך און ציהט צו די בליקען מיט זיין אויסער־געוועהנליכקייט. ביינאַכט זעהט מען מאַנכעס מאָל אויך דעם רויטען אָפּשיין, פון פייערזיילען, וואָס רייסען דורך דעם רויך, צוליב איהם בעמערקט מען כמעט נישט די קייט בערג, וואָס געפינען זיך מיט איהם אין שכנות, אַ סך צרות האָט ער שוין אָנגעטון פון אייביג אָן איז ער געווען דער צעשטערער פון אָרומיגע שטעט און ישובים, דאָך איז ער בעליבט ביי די איינוואוינער און דערוועקט דעם נייגיר פונ׳ם רייזענדער. ווען עס טרעפט אַ וואולקאַן - אויסברוך און ס׳ווערען חרוב די אַרומיגע דערפלעך און ישובים, איז גענוג, ער זאָל זיך אָנהויבען צו בערוהיגען, אַז די אַנטלאָפענע זאָלען צוריקקומען. אָפּריינציגען דעם אָרט, צוריק אויפשטעלען זייערע פעררויבטע הייזער און ווירטשאַפטען און ווייטער זיך איינאָרדנען ווי געווען. ס׳איז פערהאַן אַנ׳אייביגע טיפע צוגעבונדענקייט צום אָרט, צו דער וואונדערליכער היים, צו דער אַרומיגער שיינקייט, אַז אויך די צאָרן־אויסברוכען פון פייער־שפּייענדיגען „וועזוויוס״ איז מען מקבל באהבה. מען איז איהם מוחל און מען טוליעט זיך ווייטער צו זיין צופוסענס, ווי צו אַ געטרייער מאַמען, און אפשר ליגט אין דעם אַ סימן פון פוילקייט פונ׳ם דרום־פאָלק, וואָס האָט אין זיך די ענערגיע און דעם אימפּעט אויף צו בויען זיין היים ווייטער פון דער סכנה, און קימערט זיך נישט ווע־גען די סטיכישע אויסברוכען, וואָס קענען איהם פערניכטען, קוים איז דער באַרג רוהיג זאָרגט ער זיך נישט איהם גייט נישט אָן, וואָס שפּעטער וועט געשעהן, דערפאַר אָבער האָט ער דאָ אַ קוואַל פון שיינקייט און פּראַכט. פון איינעם פון די שענסטע ווינקעלעך אין דער וועלט. זיין לאַווע איז אויך בער־פּרוכפּערענדיג פאַר די וויינגערטנער און אַנדערע עקזאָטישע געוויקסען.

און נישט נאָר איז זאָרגלאָז דער נאָהענטסטער איינוואוינער צום „וועזוויוס״ נאָר בכלל דער איטאַ־ליענער פון נעאַפּאַל קימערט זיך נישט שטאַרק פאַר די סורפּריזען וואָס קענען אין אַ ליאַדע טאָג קומען פאַר איהם. אָט למשל, איז מיט עטליכע יאָהר צוריק געווען אַנ׳ערד־ציטערניש אין נעאַפּאַל. אמת, די ערד־ציטערניש האָט געדויערט בלויז סע־קונדען, אָבער זי האָט בעוויזען אָנצומאַכען אַנזוע־העוודיגע חורבנות, אַ טייל האָט מען צוריק אויפ־געשטעלט, רעסטאַווריט, פערשמירט און ווייטער געלעבט ווי פריהער. פערהאַן אָבער אַ סך הייזער, וואָס זענען נישט נאָר זיכער, אַ סך שפּאַלטען אין די ווענט, וואָס ס׳איז שווער צו פערריכטען, אויף אַזעלכע הייזער זענען פון דער שטאָט־פערוואַלטונג אַרויפגעשלאָגען געוואָרען ספּעציעלע טאָוולען, אַז ס׳איז אַ סכנה דאָרטען צו וואוינען און נייע איינוואוי־נער טאָרען דאָרטען נישט אַריינציהען, ווענען אָבער באַך פערהאַן גענוג איינוואוינער פון די פריהערדיגע פערבליבענע וועלכע ריהרען זיך פון אָרט נישט, און געפינען זיך אויף אַזאַ אופן אין אַ שטענדיגער סכנה.

בעאַפּאַל, ווי אַ שטאָט פון אַ מיליאָן איינוואוי־נער און דערצו נאָך שפּרייט זי זיך פונאַנדער אויף בערג, האָט פערשטענדליך, אַ ברייטען פער־קעהר, פערהאַן עלעקטרישע טראַמוואַיען, באַרג־באַהנען און דערצו אויך אַ פּאָר ליניעס פון אונטער־ערדישען באַהן — די איינציגע אין איטאַליען, די אונטער־ערדישע באַהן האָט נישט די ספּעציפיש־קייט פון דער „מעטראָ״ אין פּאַריז, אָדער דער „אונטער־גרונט״ אין בערלין, דאָ איז דאָס אַ גע־וועהנליכע באַהן מיט די שאַבלאָנע וואַגאָנעס, נאָר דער דאָזיגער באַהן גייט דורך טונעלען און שניידט דורך אויף אַזאַ אופן די שטאָט אונטער דער ערד. ער לאָזט זיך נישט אַראָפּ אין די טיפענישען פון דער ערד, ווי דער פּאַריזער מעטראָ, וואָס גייט אונ־טער די וואַסערען פון דער סענאַ, אָדער דער בער־לינער אוּ־באַהן אונטער די וואַסערען פון טייך שפּרעע, ער הויבט זיך אויך נישט אַרויף איבער דעכער און אויף ספּעציעל־געבויטע בריקען, ווי אין פּאַריז אָדער בערלין, ער פיהרט דורך טונעלען פון די בערגיגע ערטער, און אַזוי ווי אין איטאַליען בכלל איז אַנ׳אָפּטע דערשיינונג אַז די באַהנען גייען דורך טונעלען איז דאָ דער חידוש נישט אַזוי גרויס און עס האָט נישט פאַר׳ן בעזאָכטער אָט די פּיקאַנטקייט פון זיך געפינען טיף אונטער דער ערד פון אַ קאָכעדיגער וועלט־שטאָט.

געמאַכט אַ קאַריערע

דער געוו. הערצאָג פון סאַרבאַנאָסט איז געוואָרען אַ באַהן-מאַשיניסט

לענינ׳ס בריף צו זיין מוטער וועגען זיין חתונה

דאָרף שושענסקאָיע (סיביר),
דעם 19־טען יוני 1898.

עהערגעכטען האָב איך ערהאַלטען דיין לאַנגען בריף, טייערע מאַמאָטשקאַ. אַ דאַנק דיר פאַר איהם, איך קאָן בשום אופן נישט פערשטעהן ווי אַזוי איז דאָס מעגליך, אַז דו בעקומסט אַזוי לאַנג פון מיר קיין בריף נישט. איך שרייב דיר שוין פון לאַנג אָן יעדען זונטאָג.

מיין חתונה מיט נאַדעזשדאַ וועט אַביסעל פערצויגען, איך בין אַליין געפאָהרען אין שטאָט אַ־ריין און האָב געגעבען אַ פּראָשעניע (אַ ביטע) וועגען דעם אַז מען זאָל מיר צושיקען אַלע נויטיגע דאָ־קומענטען. עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט (שעהנע סי־בירישע פיהרונגען) אַז אין שטאָט איז נאָך ביז היינ־טיגען טאָג נישטאָ מיין דאָקומענט. כאָטש איך בין שוין דאָ צוויי יאָהר. איך וועל גענויטיגט זיין צו שרייבען וועגען מיינע דאָקומענטען קיין קראַסנאָ־יאַרסק אין דער פערוואַלטונג פונ׳ם געפענגניש און דאָס וועט אויך געדויערען אַ היבש ביסעל צייט, יעדענפאַלס וועט די חתונה פאַר יולי נישט קאָנען זיין.

איך האָב געבעטען דעם איספּראַווניק ער זאָל ערלויבען קומען אַהער צו מיר אויף דער חתונה די חברים מיינע פון טעסין, און ער האָט אָפּגעזאָגט ערקלערענדיג, אַז איינער אַ פּאָליטישער האָט געגנו־מען אַנ׳אַהנלויב און מערן צו פאָהרען אין אַ דאָרף און איז זינט דאַן פערשוואונדען. מיינע פערזיכערונ־גען, אַז מיינע חברים וועלען נישט פערשווינדען האָבען נישט געהאָלפען.

איך גריס אַלע אונזערע, איך קוש דיך שטאַרק. דיין וו. או.

דאָרף שושענסקאָיע (סיביר).
דעם 29 אָקטאָבער 1894.

די וואָך האָב איך ערהאַלטען פון דער היים פיל אינטערעסאַנטע נייעס, טייערע מאַמאָטשקאַ, און שיק דיר פאַר אַלץ אַ גרויסען דאַנק.

איך בין געוועזן העכסט צופרידען צו בעקענען זיך מיט דעם פראַנצויזישען זשורנאַל. ווי עס ווייזט אויס, וועט דער דאָזיגער זשורנאַל זיין זעהר אינ־טערעסאַנט. דער פאַקט אַליין, וואָס ער ערשיינט אונטער דער רעדאַקציע פון לאַנגע׳ן, זאָגט זעהר פיל. די שטוטגאַרטער פּראָטאָקאָלען האַלט איך שוין ביים סוף פון לעזען, אויך שטאַרק אינטערעסאַנט, ענדליך, דאָס בוך וועגען דער קאָנפערענץ פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראייגען אין מאָסקווע איז אויך זעהר אינטערעסאַנט און בעלעהרענד.

וועגען ליטעראַטור איז ביי מיר איצט שטיל.

איך האָב שוין, דאַכט זיך, געשריבען אַז איך האָב געזעהען אין די צייטונגען וועגען דעם, אַז עס איז ערשינען דער ערשטער באַנד פון וועב׳ן, און האָב עס בעשטעלט, ווייל, ווי עס שיינט, האַלט מען עס פאַר איבעריג צו שיקען מיר.

איך האָב געהערט אַז אין פּעטערבורג געהט־אַרויס אַ נייע צייטונג „סעווערני קורי״ער״, און ווי באַלד איך וועל זעהן די אַנאָנסע וועגען דעם, אין די צייטונגען וועל איך זי בעשטעלען, מען האָט מיר געשריבען, אַז אין דער צייטונג „נאָוואָסטי״ איז גע־ווען אָפּגעדרוקט ענגעלגאַרד׳ס אַ פּעליעטאָן, „אָ־פּענע קאַרטען״, אין וועלכען עס ווערט גרויזאַם קרי־טיקירט איליאינ׳ס בוך וועגען קאַפּיטאַליזם, עס וואָלט מיר געווען אינטערעסאַנט צו זעהען, אויב עס איז נאָר נישט שווער צו געפינען און צו קויפען די בעטרעפענדע נומערען פון דער צייטונג אין מאָסקווע.

דעם זשורנאַל „זשיזן״ (לעבען), זעה איך פון צייט צו צייט, דעם זיבעטען נומער האָט מען מיר אומדערוואַרטעהייט צוגעשיקט פון פּעטערבורג און, דאַכט מיר, אַז טאַקע דירעקט פון דער רעדאַקציע.

דעם זשורנאַל „נאַאוטשנאָיע אָבאָזרעניע״ (ווי־סענשאַפטליכע איבערזיכט) שיקען מיר אַמאָל צו מיינע חברים. עס ערהאַלטען איהם דאָ איינציגע חברים, וואָס וואוינען נישט ווייט פון דאַנען, מיט וועמען איך זעה זיך אַמאָל.

ביי אונז איז אַלץ ווי געווען, ווי אַזוי האָט איהר זיך איינגעאָרדענט אין מאָסקווע? ווער, אַל־זאָ, פאָהרט קיין אויסלאַנד, מאַניאַשאַ אָדער אַניוטאַ (לענינ׳ס צוויי שוועסטער) און ווען? צי איז מיטיאַ געבליבען איינער אַליין אין פּאָדאָלסק?

איך קוש דיך שטאַרק און גריס אַלע אונ־זערע. דיין וו. או.

שנעלסטער דייטשער אעראָפּלאַן „דאַ.ק״ פליהט איבער בערלין

„ווילהעלם דער יודען־קייזער"

בערלין, (י.ט.א.) געוויסע ארישע „ראַסען־פאָרשער" האָבען, ווי בעקאַנט, זיך בעמיהט „ווי־סענשאַפטליך" צו בעווייזען די מיליווין יודישע אָפּשטאַמונג פון דער פאַמיליע האָהענצאָלערן.

לעצטענס איז ערשינען אַ בוך א. נ. „סאַמי־אימפּעראַטאָר ווילהעלם דער צווייטער". דער אוי־טאָר פון דעם בוך בעמיהט זיך צו „בעגרינדען" די שרעקליכע ראָל פון די האָהענצאָלערנס אין לעבען פון דייטשען פאָלק, מיט׳ן יודישען בלוט, וואָס פליסט אין זייערע אָדערן. בעזונדערס דעם עקס־קייזער׳ס שוואַכקייט צו אָפּטע רייזעס ווערט ערקלערט מיט זיין „יודישען וואַנדערטריב".

דאָס דאָזיגע אַנטיסעמיטישע ווערק גענען די האָהענצאָלערנס איז פערטריבען געוואָרען פון די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע בוך־האַנדלונגען.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6,
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אַלע פלוצימדיגע פאַרפאַלען צו יעדער צייט ביי טאָג און ביינאַכט ווי אויך אין אַלע אַקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.

אעראָפּלאַן אָהן מאָטאָר

דער פליהער גרענהאָף קומט אָן אויפ׳ן פליה־פּלאַץ אין דאַוואָס (שווייץ)

פאַן-אַראַבישער קאָנגרעס איז עבר-הירדן

צו זיכערן די אַראַבישע אומאָפּהענגיגקייט אין ארץ-ישראל און אין סיריען

ניו-יאָרק, (יט"א טעלעגראַפיש) ווי מ'טיילט מיט דעם „טיימס" פון ירושלים, וועט אין דער הויפּט-שטאָט פון עבר-הירדן אין קורצען צו-נויפגערופען ווערען א פאַן-אַראַבישער קאָנגרעס. דער קאָנגרעס ווערט צוזאַמענגערופען מיט'ן צוועק כדי צו זיכערען די אומאָפּהענגיגקייט פון די אַראַבער אין ארץ-ישראל און אין סיריען.

אַראַבישע עקזעקוטיווע ביים הויך-קאָמיסאַר

אַראַבישע דעלעגאַציע נישט צופרידען פון איהר בעזוך

ירושלים, 30 (י. ט. א. טעלעגראַפיש). די אַראַבישע עקזעקוטיווע איז אויפגענומען געוואָרען פון הויך-קאָמיסאַר. די דעלעגאַציע האָט געפאָדערט צו ערפילען די אַראַבישע פאָדערונגען בנוגע דעם ענטוויקלונגס-פּלאַן. ווי יט"א דערוויסט זיך, איז דער ענטפער פון הויך-קאָמיסאַר געווען א נישט בעפרידיגענדער פאַר די אַראַבער. איידער דער הויך-קאָמיסאַר האָט אויפגענומען די אַראַבישע דעלעגאַציע, האָט ער זיך פריהער פערשטענדיגט מיט ד"ר אַרלאָזאַראָוו

פעלקער-בונד-ראַט בעשטעטיגט דעם בעריכט פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע

גענף, (י.ט.א) דער פעלקער-בונד-ראַט האָט אויך בעשטעטיגט דעם בעריכט וועגען די אַרבייטען פון דער לעצטער סעסיע פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע, וועלכע איז געווען פערטרעטען דורך איהר פּרעזידענט טעאָדאָלי.

ווי בעקאַנט, האָט די פאַראַיאָהריגע פּלענאַר-פערזאַמלונג פון פעלקערבונד קריטיצענדיג די בו-רזשעטען און זוכענדיג אָבשפּאָרונגען בעשלאָסען, אַז די מאַנדאַט-קאָמיסיע זאָל אָפּהאַלטען נאָר איין סעסיע אין משך פון דעם יאָהר. די מאַנדאַט-קאָמיסיע האָט אין איהר בעריכט צום ראַט אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז אונטער די דאָזיגע בעדינגונגען ווייס זי נישט, צי זי וועט קענען ריכטיג ערפילען איהרע אויפגאַבען.

ווי דער י.ט.א.-פאַרשטעהער ווערט געוואָר, וועט דער ראַט פון פעלקערבונד בעשטימען א ספּעציעלע קאָמיסיע בנוגע דער עמאַנסיפּאַציע פון איראַק וועגען וועלכער די מאַנדאַט-קאָמיסיע האָט אויף איהר לעצטער סעסיע זיך אַרויסגעזאָגט אין א פּאָזיטיווען זין.

די קאָמיסיע וועט בעאויפטראַגט ווערען צו-צוגרייטען צו דער נאָהנסטער סעסיע פון ראַט א אויספיהרליכען בעריכט.

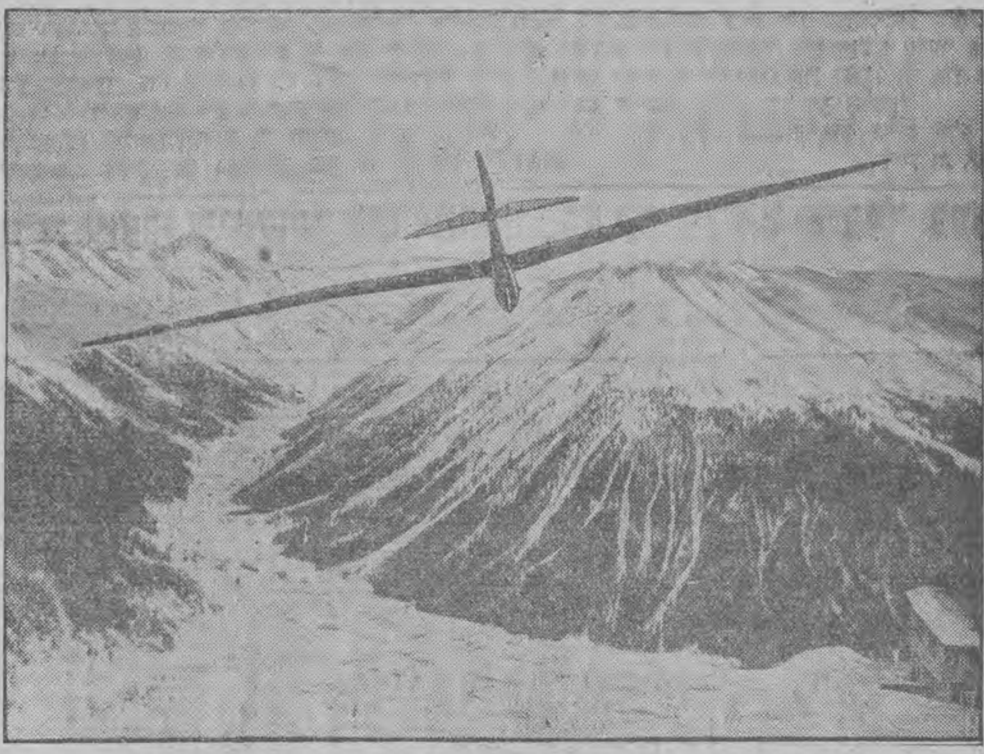

אַנ'אַעראָפּלאַן אהן מאָטאָר פליהט איבער די אַלפּענבערג

האָסט געהערט

מוטער!

פון דער צייט אַז, וואָס דו גיבסט מיר סקאָטטס-עמולסיון,
בין איך דער שטאַרקסטער אין מיין קלאַס!

סקאָטט'ס עמולסיע

איז די בעסטע וויטאַמין-שפּייז פאַר אונזערע קינדער.

סקאָטט'ס עמולסיע שטאַרקט דעם קערפּער און עס מאַכט איהם ווידערשטאַנדספעהיג געגען ראַכיטיס (ענגלישע קרענק), שווינדזוכט, שקראָפול און אַנשטעקענדע קראַנקהייטען ווי קאָקלוש, גריפּ, דיפטעריט און אַנד. 523

איבער 31 טויזענד יודישע קינדער

לערנען אין די יודישע שולען פון ווייסרוסלאַנד

מאָסקווע, (י.ט.א.) ווי עס טיילט מיט די פּרעסע לערנען זיך העכער 31 טויזענד יודישע קינדער אין ווייסרוסלאַנד אין די שולען מיט יודישער אונטערריכטס-שפּראַך. דערפון לערנען איבער 24 טויזענד אין 217 יודישע אָנפאַנגס-שולען און קרוב 4 און א האַלב טויזענד קינדער אין 100 שולען פון צווייטער שטופע (מיטעל-שולען).

פּרנסה פון „חתונה-מאַכען"

אַז הכנסת כלה איז אַ ראַריקאַלע סגולה געגען אַ מגפה, איז שוין פון קדמונים אָן גוט בעקאַנט. שטענדיג, ווען כאָלערע ר"ל האָט זיך נאָר בעווי-זען אין דער מדינה האָבען יודען געשטעלט אויפ'ן בית החיים אַ חופה פון אַ בלינדען בחור מיט אַ לעקעשוואַסע יתומה און אַלע זענען געווען זי-כער, אַז דער מלאך המות איז שוין אַוועקגעלייגט געוואָ-ען אויף ביידע לאָפּאַטקעס.

נאָר וועגען דעם אַז הכנסת כלה זאָל אויך זיין אַ זיכערע סגולה צו פּרנסה, האָט מען ביז אַהער אַפילו נישט געהערט.

דאָס האָבען לעצטענס בעוויזען עטליכע באַ-לוטע יודען.

די דאָזיגע יודען זענען טאַטעס פון דע-וואַק-סענע זיהן און טעכטער, קומען צו די זיהן קאַלע-געס און צו די טעכטער קאַלוזשאַנקעס. מ'אַרדענט איין אַפּטע הערבאַטקעס און פושיעטשעס און עס רודערט זיך תמיד מיט יונגוואַרג.

איז די יודען איינגעפאַלען אַ געדאַנק, אַז אַז די חברה פּאָסטעפּאַסניקעס קאָנען אַריינבערענגען אין שטוב גאַנץ בכבודיג פּרנסה.

מ'דאַרף נאָר וויסען ווי אַזוי זיי אויסצונוצען, די דאָזיגע "קונץ" פערשטייען שוין גראַד די דעל-בע יודען צו-גוט.

זיי געפינען עפּעס אַ שייקע, זוכען פאַר איהם אויס אַ שלימזול און הייבען אָן אַנ'אַקציע זיי חתונה צו מאַכען.

מ'דינגט אַפּ אַ זאַל, מ'אַ-דענט איין אַ פּושעד-סטאַוויעניע אַדער אַ טאַנץ-אָוונד מ'לאָזט אָפּ-דרוקען איינטריטס-בילעטען און מ'שיקט אַרויס די פּאַצעטערע ביסלעכווייז די פערקויפען.

אין יעדער משפחה זענען היינט פערהאַן דער-וואַקסענע טעכטער, וועלכע די עלטערן זענען נישט ביכולת אויסצוגעבען, די הערצער פון טאַטעס און מאַמעס אייטער-ען גענוג, צוזעהענדיג ווי זייערע טעכטער יעהרען זיך אין צאַפּ, האָט מען דעריבער אין יודישע הייזער פערשטענדניש פאַר אזא „צוועק" מ'עפענט די טייסטער'ס מ'קויפט גערן בילעטען און מ'צאָהלט פאַר זיי גאַנץ אָפט אַפילו איבער'ן פּרייז.

פון ריינעם ר'ווח וואָס בלייבט פון אַזאַ בלויזע אימפּרעזע האָבען שוין די יודען פּרנסה אַ גאַנץ יאָהר אָבער דערמיט הייבט זיך ערשט די אַקציע אָן:

מ'דינגט נאָכאַמאָל אַפּ דעמזעלבען זאַל, דאָס מאָל שוין אויף דער חתונה צו וועלכער מ'גרייט זיך צו מיט'ן גאַנצען קלאַפּערגעצייג.

מ'לאָזט זיך ווייטער איבער'ן שטעטעל. טייל פּאַ-לען בעאַרבייטען די יאַטקעס, צוקערניעס, וויינ געשעפטען, פיש-סוחרים און מ'קלייבט נדבות אין באַטור. די איבעריגע ליידען איין געסט אויף דער חתונה. פערשטייט זיך, אַז איינגעלאַדען ווערען נאָר לייכטע מענשען, ביי וועמען אַ זלאָטע איז בלאָטע, בכדי אַריינצוקומען אין חתונה-זאַל מוז מען קודם כל אויסקויפען אַ בילעט, בעצאָהלען פאַר אַנ'אַנגע שטאַכען בלימעל, איז מען שוין אין זאַל און מ'וויל זיך אונטער-לעהנען דאָס האַרץ מוז מען זיך משריח זיין צוגעהן צום רייך-איינגעאַרדענטען בופעט פון צוזאַמענגענומענע עסנוואַרג און פאַר יעדען כזית וויטער בעצאָהלען געפּעפּערטע פּרייזען.

באַלד רופט מען אויס דרשה-געשאַנק און יו-דען קויפען זיך אַ מצווה, איינער שענקט אַ פאַר זראַטיס, דער צווייטער אַ שטוב-זאַך פאַר'ן כאַרפּאַלק.

די חתונה-מחותנים פערשטייען שוין מיט פּער-שידענע חכמות אויסצולוידיגען די קעשענעס פון די געסט. צומאַ-גענס נאָך דער חתונה דינגט מען דאָס פאַרפּאַלק אויף אַלס טובלאָקאַטאָרן ערגעץ אין אַ קלעט. מ'קויפט זיי צווי שטרוי-זעק און מ'וואַרפט זיי אַריין אַ טייל פון איבערגעבליבענע עסנוואַרג. מ'נעהמט זיך שוין צום צוגרייטען אַ פרישע חתונה-אימפּרעזע.

פון אַט אַזאַ מין חתונה-מאַכעריי מאַכען עט-ליכע יודישע משפחות אַ גאַנץ נישט קשהדיג לעבען.

אַרגוס.

מאַגען-פערשטאָפּונג

(מעדיצינישע שמועסען)

פון דר. וויליאם לאַנטאַר.

מעהר מענשען ליידען פון מאַגען-פערשטאָפּונג, ווי פון אַלע אַנדערע קראַנקהייטען. דאָך ווערט עס פערנאַכלעסיגט אַזוי אָפט, אַז עס פעראורזאַכט כרא נישט קאָמפּליקאַציעס איבער דעם גאַנצען קערפּער קיין בעשטימטע סימפּטאָמען פיהלט מען נישט, קיין שטאַרקע שמערצען קומען נישט פאַר, לאָזט עס דער פּאַציענט אַזוי געהען, ביז סימפּטאָמען פון מעהר געוויכט פאַנגען זיך אָן צו ווייזען. אָבער דאַן איז שוין דאָ אַזוי פיל שאָדען אָנגעטאָן, אַז אין גאַנ-צען עס בעזייטיגען איז אוממעגליך.

אַ מאַגען פערשטאָפּונג, וואָס קומט פאָר פלוצ-לינג צוליב עפּעס אַ קראַנקהייט פון אַנ'ערנסטען כאַראַקטער אין בויך, ווערט געוועהנליך דערקענט און זעלטען לאַנג פערנאַכלעסיגט, ווייל עס קומען פאַר שטאַרקע שמערצען.

די אורזאַכען פון אַ כראָנישער פערשטאָפּונג זענען דאָ פיל. און עס איז נויטיג צו בעטראַכטען די מעגליכקייטען אין יעדען פאַל און בעשטימען די גענויע אורזאַך, דאַן איז די בעהאַנדלונג פיל לייכ-טער. ערשטענס, מאַכען זיך פאַלען פון כראָנישער מאַגען-פערשטאָפּונג צוליב דעם וואָס דער אונטער שטער טייל פון מאַגען ווערט צוזאַמענגעדריקט פון אַ געוויקס אַרום געבערמוטער אָדער דער אייער-שטאָק, פון אַ געוויקס אַרום געבערמוטער אָדער דער אויער-שטאָק, צי גאָר פון אַ שוואַנגערשאַפט; פון אַ פערגרע-סערטער פּראָסטאַטע, פון אַ געוויקס אויף די נירען אָדער מילץ און אַז. וו. די אַלע אורזאַכען האָבען אַנ'איינפלוס אויפ'ן שטולגאַנג פשוט דורך אַ מעכאַ-נישער אָבסטרוקציע. אום צו היילען די קראַנקהייט, מוז מען נאַטירליך, בעזייטיגען די אורזאַכען. געוויקסען מוזען אַרויסגענומען ווערען, אַ געבערמוטער, וועלכע ליגט נישט אם פּלאַץ, מוז ריכטיג איינגע-שטעלט ווערן און אַז. וו. אַנ'אַלגעמיינע אָפּשוואַכונג פון די מוסקולען פון קערפּער, אַזוי גוט ווי פון די מוסקולען פון די געדערים, קאָן אויך פעראור-זאַכען אַ מאַגען-פערשטאָפּונג, דורך דעם, וואָס דער מאַגען האָט נישט גענוג ענערגיע אַרויסצוּוואַרפען דאָס, וואָס עס קלויבט זיך אָן. אַנ'אויפריצונג פון אַ כראָנישען כאַראַקטער קאָן אויך פעראורזאַכען אַ פערשטאָפּונג, די אַלע אורזאַכען זענען פון אַ לאָ-קאַלען כאַראַקטער. עס זענען אָבער אויך דאָ געוויסע אַלגעמיינע אורזאַכען. די אָפּטסטע אַלגעמיינע אור-זאַכען פון אַזאַ פערשטאָפּונג זענען געוואוינהייטען און אַ לעבען פון גאָר ווייניג איבונגען.

געוויסע סאָרטען אַרבייטען האַלטען געוויסע מענשען אָפּ פון האָבען דעם מאַגען אין צייט. אָבער וואָס די אורזאַך זאָל נישט זיין, דער מאַגען ווערט דערצו שנעל צוגעוואוינט. דער אונטערשטער טייל ווערט צעצויגען און פויל און אַנ'איינגעקשנ'-טע פערשטאָפּונג פאַרמירט זיך. אַנדערע אורזאַכען זענען פון אַ נישט-ריכטיגען דיעט.

קלעפּסידרעס

צו זעהר ביליגע פּרייזען

בעקומט אין די דרוקעריי פון

„נייעם פאָלקסבלאַט"

די קלעפּסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט

און פונאַנדערגעשיקט איבער דער שטאָט.

ניי׳ער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

ניי׳ער פאלקסבלאט

דאנערשטאג
ב
28
שבט תרצ"ב

יאנואר

זון-אויפגאנג 7.33
זון-אונטערגאנג 4.03

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(א) היינט, דאנערשטאג, דעם 28 האלב 9 אינדערפריה הויבט אן צו אמטירען אין לאקאל אויף אליא קאשטשושקי 21 די צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פון יאהר 1910 און עלטערע, וועלכע האבען זיך ביז איצט נישט צוגעשטעלט צו א מי-ליטער-איבערזיכט און האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-דינסט.

עס דארפען זיך צושטעלען די פאבארווצעס וואס זענען אנגעהעריג צו פ.ק.או. לאדז-שטאט 2, ד. ה. אזעלכע, וואס וואוינען אויפ׳ן ש ח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמי-סאריאט, און וואס האבען בעקומען אנ׳אינדיווידו-עלע אויפפאדערונג פון דער שטאטישער סטארא-סטווע.

קאנפערענצן וועגען מעכאניזירען די בעקערייען

(2) היינט קומט פאר ביים וואיעוואדע יאש-טשאלט א קאנפערענץ מיט פארשטעהער פון דער האנדווערקער-קאמער און פון די יודישע און פוי-לישע בעקער-צעכען.

עס וועט בעהאנדעלט ווערען די פראגע וועגען מעכאניזירען די בעקערייען.

מעהל פאר ארבייטסלאזע

(א) דער הילף-קאמיטעט פאר ארבייטסלאזע ביי דער וואיעוואדזטווע האט בעקומען פון הויפט-קאמיטעט, אין ווארשא 300 טאן מעהל צו פערטיילען צווישען די ארבייטסלאזע ביז׳ן העלפט פעברואר.

די וואס האבען יאטקעס זענען האנדווערקער

און אונטערליגען דעם צעכען-געזעץ

די לאדזער האנדווערקער-קאמער מאכט בע-קאנט, אז אויפ׳ן גרונד פון א פעראָרדנונג פון האנדעלס-מיניסטעריום, פאלען פלייש-יאטקעס ארונ-טער דעם בעגריף פון קצבים-פאך און פאלען ארונטער אונטערן צעכען-געזעץ.

צוליב דעם מאכט די האנדווערקער - קאמער אויפמערקזאם די פעראינטערעסירטע, אז די וואס האבען יאטקעס דארפען אין הסכם מיט׳ן צעכען-געזעץ, ארויסנעהמען האנדווערקער-קארטען אויף צו פיהרען דאס קצבים-פאך.

די אינהאבער פון די יאטקעס, וועלכע האבען לערן-יונגלעך מוזען האבען דעם טיטול פון צעך-מייסטערס.

ארעסטירט „יובילירען"

(א) פאליציי האט ארעסטירט די בעקאנטע אפעריסטען קארבאווסקי און סאבאנסקי, וועלכע האבען זיך געהאט אפגעקליבען די נאוואמיעסקא גאס אלס ארט, וואו זיי פלעגען פערקויפען פאלשע „מציאות" — „גאלדענע" זייגערלעך און „ברילאנ-טענע" פינגערלעך.

א געוויסער העניך יאסטשעמבסקי, וועמען די דערמאנטע חברהלייט האבען אויך געהאט איינגעשלייערט גלעזלעך אנשטאט ברילאנטען האט אויף זיי אנגעוויזען דער פאליציי און אזוי, ארום זיצען זיי איצט אין ארעסט און עס ווער׳ פערפיהרט א פראצעס געגען זיי.

א פאבריק-גנבה

(א) פון ביוך גוטגאלדס פארבעריי, פאמאר-סקא 44 האט מען ארויסגע׳גנב׳עט עטליכע צעהני-דליג קעסטלעך גארן. מען זוכט די גנבים.

פון האנדעלס-געריכט

אקצ. געז. „אראלף האראק" פערקלאגט א לאדזשער פירמע פאר נאכמאכען איהרע אויסארבייטונגען

די אקצ. געז. „אראלף מ. הארעק" האט פערקלאגט די פירמע ק. לעווי (פיעטריק. 66) פאר נאכמאכען איהרע טעקסטיל - אויסארבייטונגען צוליב וואס די פירמע „הארעק" האט געליטען א שאדען, און פערלאנגט דעריבער א שאדען-ערזאץ אין דער הויך פון 10 טויזענד זל.

דער פראצעס וועט פארקומען אויף איינע פון די נאהענטסטע זיצונגען פון קרייז-געריכט.

* * *

שלמה שאפראן, לעדער-סוחר (נאוואמיעסקא 4) איז דעם 4 אפריל פ. י. פערעפענטליכט גע-ווארען אנ׳אופאדלאשטש, צוליב דער בעשולדיגונג אין א בייזוויליגען באנקראט, איז שאפראן דאן איינגעזעצט געווארען אין תפיסה. די ביטעס צו געבען ש.׳ן א גלייט-בריף, זענען אפגעזאגט גע-ווארען, אויך דאס אפעלאציע-געריכט האט דעם גלייט אפגעזאגט.

דער בעפולמעכטיגטער פון דער געפאלענער האט זיך ווידער אמאל געווענדעט צום געריכט מיט א ביטע וועגען א גלייט-בריף, אויך די ביטע האט דאס געריכט אפגעווארפען.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון דער פירמע „אוטא טראנספארט" (ציגעל-גאס 60) וואס איז פערעפענטליכט געווארען מיט עטליכע טעג צוריק. האט דאס געריכט אויף דער נעכטיגער זיצונג נאמינירט אלס סינדיק דעם אדוו. רודאלף פאל.

די צענטראלע פון דער דאזיגער פירמע, וואס געפינט זיך אין לעשנא, האט אויך דאס גע-ריכט פון לעשנא פערעפענטליכט אנ׳אופאדלאשטש.

געוואלד באנדיטען!

דער סוחר האט אבער געהאט א טעות, נישט קיין באנדיטען נאר א סעקוועסטראטאר

(א) נעכטען איז אין היגען שטאטישען גע-ריכט פארגעקומען דער פראצעס געגען שמואל קאטשמארעק און זיינע 3 משפחה-מיטגלידער.

דעם 26 נאוועמבער פ. י. 6 א זייגער אין אווענד זענען אריין אין קאטשמארעק׳ס פיש-גע-וועלב (צעגעלניאנא 7) איינעגע פערשוינען.

די אנגעקומענע זענען תיכף צו צו דער קאסע און סעקוועסטרירט דאס גאנצע מזומן, וועל-כעס האט זיך גראד דארט געפונען. ווי ס׳האט זיך ארויסגעשטעלט איז דאס געווען דער סעק-וועסטראטאר און זיינע געהילפען, וועלכע האבען געלענט א ארעסט אויפ׳ן געלד, פאר נישט-בע-צאהלטע שטייערן.

אין דערזעלבער צייט האבען זיך געפונען אין געשעפט פיל קויפער׳ס. דער בעה-הבית, נישט אריענטירענדיג זיך אין וואס ס׳האנדעלט זיך, האט געמאכט א געוואלד, אז באנדיטען זענען איהם בעפאלען, און קאטשמארעק׳ס פרוי מיט די קינדער האבען זיך געווארפען אויף די סעקוועסטראטארען.

פאר שרעק איז קאטשמארעק׳ס טאכטער מאניא געפאלען אין חלשות, און ערשט די אנ-געקומענע פאגאטאוויע האט זי געבראכט צום בעוואוסטזיין.

ערשט שפעטער האט זיך ארויסגעשטעלט דער גאנצער טעות.

נישט קוקענדיג דערויף זענען קאטשמארעק מיט די קינדער צוגעצויגען געווארען צו געריכט-ליכער פעראנטווארטליכקייט, פאר שטערען מלוכה-בעאמטע ביים אויספיה־ען זייערע פונקציעס.

די בעשולדיגטע האבען זיך נישט מודה געווען אין דער שולד, ערקלערענדיג, אז זיי זענען געווען זיכער, דאס ביי זיי קומט פאר א באנדיטען אנפאל.

זיי האבען זיך אויך פערטיידיגט דערמיט, אז דאס איז פארגעקומען אין די אווענד-שעה׳ן, בעת די סעקוועסטראטארען ערפילען זייערע פליכ-טען נאר אין די פארמיטאג-שעה׳ן.

נאכ׳ן אויסהערען די בעשולדיגטע האט דער ריכטער פאוולאווסקי בעשלאסען דעם פראצעס אפצולעגען און רופען אלס עדות דעם גאטשעלניק פון פינאנס-אמט סטעמפיען, כדי אויסצוהערען, וואס פאר א בעפעהל די סעקוועסטראטארען האבען פון איהם בעקומען לגבי קאטשמארעק׳ן.

בעת א מחלוקה בעקומט א יוד. הויז-אדמיניסטרא-טאר א הארץ-שלאג און שטארבט אויפ׳ן ארט

טראגישער פאל אויף פיעטריקאווער-גאס

(2) אויף פעטריק. 42 געפינט זיך דער חורה-לאגער פון דעם פערשטארבענעם דאבראַ-ניצקי. דער אויפזעהער אויפ׳ן לאגער איז געווען יענקעל וויינבוים (ציגעל-גאס 57). נאך דעם, ווי די יורשים האבען אויפגענומען רעמאנטען, האבען זיי דעם שליסעל פון לאקאל איבערגעגעבען ווייג-בוים׳ען. אדמיניסטראטאר פון די הייזער פעטרי-קאווער 39 און 42 איז געווען אהרן בערגמאן (זאוואדזקא 15).

נעכטען בעת בערגמאן איז ארויסגעגאנגען פון פעטריק. 39, האט ער זיך צוזאמענגעטראפען מיט וויינבוים׳ען. ער האט פון וו׳ן פערלאנגט, ער זאל אפגעבען די שליסלען פונ׳ם לאקאל. וו. האט דערויף געענטפערט, אז ער וועט אפגעבען די שליסלען מיט׳ן תנאי, אז ער וועט איהם געבען א פטרעט-געלד פון לאקאל. צווישען ביידע איז אויסגעבראכען א מחלוקה, דערביי האט וויינבוים אויסגעהויבען די האנד, ווי ער וואלט איהם גע-וואלט געבען א קלאפ. בערגמאן האט זיך דער-שראקען און איז געפאלען א טויטער.

ווי ס׳האט זיך ארויסגעשטעלט, האט ער שוין א צייט לאנג געליטען פון א הארץ-קראנק-הייט. דער טויטער קערפער איז אפגעפיהרט גע-ווארען אין פראסעקטאריום.

געקומען זענען זיי קויפען

נאר פאקטיש האבען זיי גערויבט

(א) קאטאזשינא גאראמסקא, נאוואק 35, און מאריאנא קאזלאווסקא, פרינציפאלנא 36, זע-נען געקומען קויפען וועש און מלבושים ביי אנ-טאני וויעשאק, ריבנא 9.

ווען וו. האט זיי געהאט אנגעפאקט וועש און מלבושים, האבען זיי גענומען די פעקלעך און זענען דערמיט ענטלאפען. האט מען דאך זיי גע-נומען נאכיאגען ערשט דא זענען זיי געקומען צו הילף זייערע שותפים זיגמונד קאזלאווסקי, סטעפאן און יאנינא קאזלאווסקא, וועלכע האבען נישט דערלאזט, פערהאלטען די דערמאנטע.

אין עטליכע טעג ארום איז אבער געלונגען זיי אלעמען צו ארעסטירען און נעכטען זענען זיי געשטאנען פאר׳ן געריכט און אלע 5 בעשולדיגטע זענען פערמשפט געווארען צו 4 חדשים ארעסט יעדער.

אפעריסטען-באנדע פאר׳ן געריכט

פערמשפט צו 4 חדשים תפיסה

(2) אויף ריבנא 9, איז צו אנטאנינא וויע-לאבא געקומען א געוויסע מיכאלסקא, וועלכע האט דער וויעלאכא פארגעלעגט צו קויפען א מציאה — א פעקעל וועש פאר 28 זל. זי האט אגב דער-צעהלט, אז דאס פערקויפט זי די וועש אויף בילינ צוליב דעם, וואס זי האלט זיך ביים גט׳ן מיט איהר מאן. וויעלאכא האט געקויפט די מציאה, און נעגעבען 28 זל.

באלד דערנאך איז די זעלבע מיכאלסקא צוריקגעקומען אין דער בעגלייטונג פון זיגמונד און מאריאנא קאזלאווסקי, סטעפאן און יאנינא גאדאמ-סקי, וועלכע האבען פערלאנגט צוריק די וועש. וו. האט זיך דערשראקען פאר די „געסט" און צוריקגעגעבען די וועש. די „נעזעלשאפט" האט דערביי ערקלערט, אז די 28 זל. נעהט פאר זיי אויף א „פדיע". און טאמער וועט וויעלאכא הויך קידוש מאכען, וועט מען איהר דערצעהלען די מעשה.

נעכטען איז די „נאבעלע געזעלשאפט" גע-שטאנען פאר׳ן געריכט. זיי זענען אלע פערמשפט געווארען צו 4 חדשים תפיסה.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) קאפראווסקי (נאוואמיעסקא 15), טראַוו-קאווסקי (פושעינער 56), ראזענבלום (שרודמיעס-קא 21), בארטאשעווסקי (פיעטרקאווער 95), קלופט (קאנטנא 54), טשינסקי (ראקאטשינסקא 53)

דריי ברידער׳לעך האבען „נאביע-רעט" דעם קראוויעץ

און וועלען איצט אפזיצען 8 חדשים אין תפיסה

(2) די ברידער יאן, אדאם און סטעפאן קראוויעץ פון דאָרף טשארנאטשין, האבען מודיע געווען איגנאץ פלאכטע׳ן פון זעלבען דארף, ער זאל קומען צו זיי, מחמת זיי ווילען אויסקויפען א וועקסעל אויף 500 זל.

ווען פלאכטע איז געקומען צו די קראוויעץ׳ס אין שוין דאס געלד געלעגען גרייט אויפ׳ן טיש. ווען פלאכטע האט ארויסגענומען דעם וועקסעל, האט איינער פון די ברידערלעך א כאפ-געטאן דעם וועקסעל און איהם צעריסען אויף פיצלעך.

נעכטען זענען די ברידערלעך געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס-באנק. דאס געריכט האט זיי פערמשפט צו 8 חדשים תפיסה.

געדענקט, יודען!

אז איהר דארפט פריהער נישט אונטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין. כל זמן איהר האט זיך נישט פערשטענדיגט מיט׳ן רעכטס-פובליציסט י. אינפעלד. לאדז. פיעטריק. 31

אויפנאהם-שעה׳ן טעגליך פון 4—8 אוו.

שריפטליכע אנפראגען קאן מען אדרעסירען

זאל פילהארמאניע

צוליב א פערקיהלונג פון בעריהמטען אבערקאנטאר וועט דער

קאנצערט

— פון —

גרשון סיראטא

פארקומען מיטוואך, דעם 3-טען פעברואר, 9 אווענד

די געקויפטע בילעטען זענען גילטיג

ווייטערדיגע אונטערהאנדלונ-גען וועגן דער באנקראטירטער האנדעלס-באנק

(וו) מען בעמיהט זיך נאך אלץ צו סאנירען די באנקראטירטע האנדעלס-באנק. די אונטערהאנדלונגען מיט די אויסלענדישע קרעדיטארען, זענען אך אין גאנג.

אויך מיט די קרעדיטארען אין פוילען פיהרען די אקציאנערען אונטערהאנדלונגען, פארלעגענדיג אויסצוצאהלען באלד די אפגעשפארטע געלדער ביז 4000 זל. און די גרעסערע סומען ערשט שפעטער. לעת עתה ליגט אבער דער ענין אין די הענד פון פינאנץ-מיניסטעריום. וועלכער דארף בעשטימען דעם ווייטערדיגען גורל פון דער באנק.

זוהן פון א שטרייקענדען טראמוואי-אנגעשטעלטען

האט אויסגעהאקט די שויבען אין אנ׳אויטאבוס

(א) אויף פעטריקאווער 69 האט מען געווארפען שטיינער אויף אנ׳אויטאבוס און אויסגעהאקט די שויבען און פערוואונדעט א פאסאזשיר.

די פאליציי איז אבער געלונגען צו פערהאלטען דעם שטיינער-ווארפער. דאס איז דער 22-יעהריגער קאזשימיערזש נאוואצקי א זוהן פון א טראמוואי-ארבייטער.

פערענדיגט דער שטרייק פון די טריקאטאזש-ארבייטער

(2) די טריקאטאזש-פאבריקאנטען האבען נעכטען אונטערגעשריבען די פערפליכטונג נישט צו רעדוצירען די לוינען פון די ארבייטער.

היינט טרעטען די טריקאטאזש-ארבייטער צו, צו דער ארבייט.

די קאטאן-ארבייטער שטרייקען ווייטער.

נייע פערוואלטונג פון בעקער-צעך

געוועהלט געווארען אויף דער גענעראל-פערזאמלונג

צהערנעכטען איז אין בעקער-צעך פארגעקומען די יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג פון די מיטגלידער.

נאך דעם, ווי ס׳איז אפגעגעבען געווארען א טעטיגקייטס-בעריכט, און ס׳איז אדורכגעפיהרט געווארען א ברייטערע דיסקוסיע איז געוועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג אין דעם פאלגענדען בעשטאנד:

ב. שקלארוש (סטארשע), ש. ל. ראטענבערג, און וו. י. וויינבערג (פאדסטארשעס).

פערוואלטונג: אהרן פודלאווסקי, קלמן צווייליך (עקנאם), פנחס גאלדבערג, ישעי׳ קאראש, יצחק ווילנער, מענדל קופערמינץ (עקנאם), יחזקאל קירשבוים (קאסירער), וואלף אפטעקארזש.

קאנדידאטען: מרדכי יעלען, שלמה מיצענמאכער, עזרא זעליגמאן, מאיר פילצעוויטש.

רעוויזיאנס-קאמיסיע: בנימין הענעכאוויטש, נח וויינבערג, משה נאווארסקי.

שידס-געריכט: ישראל רובין, משה לאסטמאן, העניך הילדער, הערצקי פייבישאק, אייזיק יאקובאוויטש, אלעזר זיסמאן.

6 וואכען ארעסט פאר צוריק ארייני-ציהען זיך נאר א עקסמיסיע

(2) אין שטאטישען געריכט איז נעכטען פארגעקומען א פראצעס געגען הערמאן שמוכערט (באַרישא 14), וועלכער איז אנגעקלאגט געווארען, אז ער האט צוריק אריינגעשטעלט זיינע זאכען אין דער וואוינונג, פון וועלכער ער איז עקסמיסירט געווארען דורכ׳ן קאמארניק.

שמוכערט האט זיך פערטיידיגט, אז ער האט זיך צוריק אריינגעצויגען אין דער דירה נאכ׳ן פערגלייכען זיך מיט דער ווירטין.

די ווירטין האט ערקלערט, אז ש. האט מיט זיינע אוואנטורעס בעאונרוהיגט די לאקאטארען.

דאס געריכט האט ש.׳ן פערמשפט אויף 6 וואכען ארעסט. דאס געריכט האט אויך בעאויפטראגט דער פאליציי, ארויסצוזעצען שמוכערט׳ן פון דער וואוינונג.

זאל פילהארמאניע, טעלעפאן 213-84.

דאנערשטאג, דעם 4. פעברואר, 9 א זייגער אווענד

צווייטער און לעצטער אריגינעלער קאנצערט

פון בעקאנטען הומאריסט און אויספיהרער פון יודישע לידלעך און פאראדיעס דעם ליבלינג פון ווארשאווער פובליקום

יאסעלע קאראני

אין פראגראם: די בעסטע און אינטערעסאנטע לידלעך פון נייעם רעפערטואר.

ווערטער און מוזיק: **י. קאלאנדי.** ביים פארטעפיאן: **LEON FINKIEL**

בילעטען פון 1 זל. ביז 3 זל. שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

זיך אויפגעהאנגען אנ׳ארבייטסלאזער פארטענצער

(–) אין נאכטלאקאל „פלארידא“. האט זיך ביינאכט אויפגעהאנגען דער ארבייטסלאזער פארטענצער, דער 20-יעהריגער זיגמונד וואפינסקי, וואולטשאנסקא 148.

דעם דאקטאר פון פאגאטאוויע איז געלונגען אפצוראטעווען דעם זעלבסטמערדער.

א בלוטיג געשלעג אויף זשגאווסקא גאס

(2) אויף זשגאווסקא גאס איז אויסגעבראכען א בלוטיג געשלעג צווישען א גרופע פערזוינען, וועלכע זענען ארויסגעגאנגען פון א רעסטאראן.

אין רעזולטאט איז געבליבען ליגען אין גאס דער 40 יעהריגער קאזשימיערזש סומער. אין א גוססדיגען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פאליציי האט ארעסטירט עטליכע אנטייל-נעהמער אין געשלעג.

ליקווידירט דער שטרייק פון די חותמים אין באלוטער שחט-הויז

דער שטרייק פון די חותמים אין באלוטער שחט-הויז האט זיך געענדיגט, און מארגען טרעטען זיי צו צו דער ארבייט.

א דאנק דער אינטערווענץ פון די רבנים: ראזענבערג, יאקובאוויטש און הארצשטארק האבען די שוחטים נעגעבען וועקסלען אויף צו ערלעדיגען די חובות.

פון קינא „בייקא“

אין קינא טעאטער „בייקא“ ווערט איצט געשפילט דער גרויסער העראישער פילם א. נ. „די פערשיקטע אין יאהר 1905“.

דער דאזיגער פילם וועלכער שילדערט: 2 סטודענטען פון קיעוו וועלכע ווערען פערמשפט צום טויט דורך דערשיסען וועלכעס א אפיצער האט זיי ז׳אס געטון צוליב ליבע אייפערזוכט, און נאכהער ווי דאס ווייזט זיך ארויס דעם אמת ווערט זיי פערביטען דער טויט-שטראף אויף אוועקצושיקען זיי נאך סיביר. דער דאזיגער פילם וועלכער פערמאגט זעהר פיל אינטערעסאנטע מאמענטען: די קאמפען וועלכע זענען פארגעקומען אין יאהר 1905, און ווי אויך דער קאמף געגען דער רעגירונג וואס איז דאמאלס געפיהרט געווארען אין דער קאמף פאר דער פרייהייט – לאזט איבער אויף די בעזוכער א זעהר שטארקען איינדרוק.

אין דאזיגען פילם קרעאירען די בעריהמטע פוילישע אקטיארען: אדאם בראדזיש, מ. ווארקאני, א. זשארעביאנקא און לא-יאנא.

די מוזיקאלישע אילוסטראציע אונטער דער לייטונג פון בעריהמטען לאדזער מוזיקער ה׳ מ. לידויער.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, דעם 28 יאנואר 1932

11.58 צייטסיגנאל, 12,10 גראמאפאן, 12.35 קאנצערט, 3,45 בערזע, 3,50 פראגראם פאר קינדער, 4,20 לעקציע פראנצויזיש, 4.40 גראמאפאן, 5,10 פארלעזונג, 5,35 קאנצערט, 6.50 פערשידענעס, 7.15 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער, 7,30 רעפערטואר. 8,00 פעליעטאן, 8.15 מוזיק, 10,10 גראמאפאן, 10.20 קאמוניקאט, 10,30 טאנץ מוזיק.

פון „ארט“

דער שלאגער-פראגראם „מ׳לאכט פון דער וועלט“

דאס 24-טע פראגראם פון „ארט“ וואס גייט שוין די פינפטע וואך האט כסדר א געוואלדיגען ערפאלג.

דאס טעאטער איז טעגליך אויספערקויפט.

היינט ווערט געגעבען נאר 1 פארשטעלונג. 9.45 אווענד.

די פרובען צום 25-טען יובילעאום-פראגראם זענען אין פולען גאנג.

ר. איזראעל.

פערעלע

82:

א סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

— איך הייס העלענא דרייהארן, האט די יונגע פרוי אנגעהויבען איהר דערצעהלונג.

— ווי האט איהר געזאגט, האט פערעלע פערוואונדערט נאכאמאל נאכגעפרעגט.

— העלענא דרייהארן, אזוי הייס איך פון מיין מאן, פון דערהיים הייס איך ארנשטיין.

— א מאדנע צופאל האט פערעלע זיך געטראכט און נאר צוליב דעם נאמען אליין האט זי באלד דערפיהלט צו העלענאן אנ׳אנדערע בעציהונג, ווי צו א באהענטען, ווי זי וואלט פלוצלונג ענטדעקט איהרס א באהענטען קרוב, וועלכען זי האט ביז איצט נאך נישט געקאנט.

— איך בין געבוירען געווארען, האט העלענא ווייטער געזאגט, אין א לאדער רייכער פאמיליע, איך בין געווען איין-און-איינציג ביי מיינע עלטערען. מ׳האט זיך מיט מיר געצאצקעט און געשפילט, קיין ביין אויג אויף מיר נישט צוגעלאזען, ס׳איז נישט געווען קיין זאך אויף דער וועלט, וועלכע זאל זיין טייער פאר מיר. איך בין דערצויגען געווארען אין גרעסטען לוקסוס. מיין פאטער האט געהאט ווייניג צייט פאר מיר, דערפאר אבער האט מיין מוטער איהר גאנץ לעבען געווידמעט פאר מיר. זי האט זיך אפגעזאגט פון יעדען פערגעניגען, וואס זי האט זיך דאך געקענט ערלויבען, און זיך פערנומען מיט מיר. אזוי בין איך געוואקסען שעהן און געראטען און נישט געוואוסט פון קיין שום זארג אויף דער וועלט, דאס האט געדויערט אזוי-לאנג ביז איך בין געווארען א רייף פרויענצימער, ווען פאר מיר זענען נישט גענוג געווען מיינע באגנעס און ערציהעריגס, מיינע לעהרעריגס און מיינע ביכער, מיינע שפילצייגען און דאן מיינע טואלעטען. מיך האט געצויגען צו עפעס אנדערש. איך בין געווען געזונד און טעמפעראמענטפול, מיינע געבלוטען האבען געקאכט. וואס איך האב געטון, וועגען וואס איך האב נאר געטראכט, האב איך נאר געזעהען דעם מאן. מיך האט געצויגען צו ליבע, געליבט, געקושט צו ווערען. פערשטענדליך, אז איך האב זיך געשעהמט צו דער צעהלען וועגען מיינע געפיהלען. מיינע עלטערען האבען דאס אליין פון זיך אויך נישט פערשטאנען, און איך האב דערפון שטארק געליטען, מיינע עלטערען האבען מיך געהאלטען ווי אין א גינג-גאלדענעם שטייגעל און נישט געלאזען מיינע פליגלען ענטוויקלען, איך האב זיך געריסען אין דער לופט, אין דער פרייער וועלט, אבער איך בין געווען געבונדען מיט שטארקע קייטען, וועלכע איך האב נישט קיין כוח און נישט קיין מוט געהאט צו צורייסען.

די יונגע פרוי האט זיך אפגערוהט, זי האט טיף אפגעעטעמט, אזוי ווי ס׳וואלט איהר פעהלט לופט, דאן האט זי אנגעכאפט פערעלעס האנד, זי פעסט געהייקט און ווייטער גערעדט אזוי שטיל, אז קיינער, א חוץ דיי בידע, האט דאס נישט געקענט דערהערען.

— קענט איהר זיך פארשטעלען, ליבע פריינדין, וואס פאר א ליידען איך האב דעמאלט מיטגעמאכט? איך בין פעהיג געווען אויף די גרעסטע נארישקייטען, אבי צו שטילען מיינע ליידענשאפטען, אבי צו ווערען א פרייער זעלבסטשטענדיגער מענש. און דעריבער איז דאס געשעהען, אין איין שעהנעם טאג בין איך געווען מיט מיין פראנצויזישע לעהרערין אויפ׳ן שפאציר, נעבען אונז האט שפאצירט א הויכער, שלאנקער יונגערמאן מיט אזעלכע שווארצע פערחלומ׳טע אויגען, מיט אזעלכע זיידען-שווארצע האר, מיט אזעלכע צארטע ווייסע הענד, אזא ציכטיגער און עלעגאנטער. ער איז נאכגעגאנגען נאך אונז טריט ביי טריט און יעדע ווייליע געווארפען א בליק אויף מיר. איך האב ארונטערגעלאזען פערשעהמט די אויגען, אבער אינערליך בין איך געווען צופרידען, איך האב זיך געפיהלט עפעס אזוי אנדערש ווי שטענדיג און איך האב אנגעהויבען לאנגזאמער צו געהען, כדי צו זיין נעהנטער צו דעם אומבעקאנטען, וועלכער האט מיר געשאנקען אזעלכע בענקענדע בליקען, פון יעדען שמייכעל זיינעם איז מיר א שוידער אדורך דורך די ביינער. מיין ערציהערין האט דאס בעמערקט, מיך גענומען אונטער ארים און שנעל מיט מיר אנגעהויבען צו געהען, איך האב פראטעסטירט, אבער זי האט נישט ערלויבט מעהר צו בלייבען אין גאס. מיר זענען געגאנגען אהיים. אבער אינערליך האב איך געפיהלט, אז דער יונגערמאן איז נישט אוועק, אז ער געהט אונז נאך און אז ער וויל מיך נאר בעגעגענען מיט זיין בליק. און אזוי איז טאקע געווען, ווען איך בין צוגעקומען צום טויער, וואו מיר האבען געוואוינט, איז דער אומבעקאנטער שוין דארט געשטאנען, ער האט העפליך ארונטערגענומען דעם הוט און שמייכלענדיג א זאג-געטון:

— אויף ווידערזעהען, שעהנהייט.

— א חוצפה דאס איז, האט זיך מיין ערציהערין צובייזערט.

— כאַ-וואס זאלט איהר אזוי זיין, האב איך געזאגט, וואס האט דער הער אייך געטון. און איך האב אויסגעדרעהט דעם קאפ און געענטפערט דעם אומבעקאנטען מיט א שמייכעל.

פון דער דאזיגער מינוט אן האב איך מעהר קיין רוה נישט געהאט. גאנצע טעג בין איך געשטאנען נעבען מיין פענסטער און געקוקט אויף דער גאס, צי ס׳וועט זיך נישט בעווייזען דער אומבעקאנטער. זיין שמייכעל איז מיר שטענדיג געשטאנען פאר די אויגען, איך בין קיין איין נאכט נישט געשלאפען, אבער איך האב קיינעם נישט מעהר געזעהען. זעהט אויס, אז מיין ערציהערין האט דעמאלט מיינע עלטערען וועגען דער בעגעגעניש מיט דעם יונגענמאן און מ׳האט אנגעהויבען צו היטען מיין יעדען שריט. איך האב געבענקט. געבענקט אזוי, ווי נאך אייבעם, מיט וועלכען איך בין יאהרען-לאנג געווען צוזאמען, איך האב אליין נישט געוואוסט פארוואס, איין מאל אין מיין לעבען האב איך איהם דאך געזעהען און מעהר נישט געקענט פערגעסען.

(פארטזעצונג קומט).

פּיוּוישעלס פּערגאַנגענהייט און געגענוואַרט

זיינע עסקים מיט שעהנע ווייבלעך און זיין ביטערע מפּלה אין זאַקאָפּאַנע

ביז'ן אויסברוך פֿון דער וועלט-מלחמה האָט פּיוּויש געפֿיהרט אויף דער אַלטשטאָט אַ פּיטשעגדיג קרעמעל פֿון מאָן-קעפּלעך, קינדער-קאַנטשיקלעך און ענליכע „לוקסוסאָווע" אַרטיקלען.

אומעטום אַרום האָט ער צו-געהאַנדעלט מיט גנבות געווען אַ פּשוטער פּאַסער.

— — — — — — — — —

אין דער צייט פֿון דער מלחמה, בעת דער דייטשער אָקופּאַציע, האָט פּיוּויש איינגעפּאַקט דאָס גראַשענקאָווע קרעמעל און זיך גענומען צו אַ פעטערע פּרנסה.

פּיוּויש האָט געזעהן, אַז ס'גייט אַ שמוגעל, אַז דער עולם איז טרפֿה, האָט ער אָנגעהויבן איהם צו כשרן.

קוים האָט זיך פּיוּויש דערוואוסט, אַז אַ יוד האָט אין ערגעץ געהאַט בעהאַלטען אַ זעקעל מעהל אָדער אַ שטיין צוקער, אַ פּעקעל הויזענצייג, אָדער אַ פּאָר שטיקלעך זוילען-לעדער, איז ער באַלד צו איהם געקומען נאָך לא יחר'ץ געלד.

טאָמער האָט זיך עמיצער געוואָגט פּיוּוישען צו ווייזען די פּאַדשעווקע פֿון יענער דייט טיר, אָדער פּיוּויש האָט נישט געהאַט די דרייסטקייט צו יענעם אריינצוגיין קוועטשען, האָט ער שוין אַהין געשיקט זיינע בעקאַנטע יעקעס, אָדער מיליציאַנטען, וועלכע האָבען דאָרט אַזוי חמץ געבייטעלט, אַז יענער איז תיכף געקומען צו לויפֿען צו פּיוּוישען און ממש געקושט איהם די ידיים, אַז ער זאָל אַרויס-ראַטעווען דאָס „פּעקעל" און פֿון אַנ'אומגליק.

פֿאַר אַ פעטען פּדיון האָט פּיוּויש איינגע-וויליגט יענעם צו טון די „טובה".

פּיוּויש איז דאַמאָל געוואָרען אַ געוועהנליכער ציפער און „גוט-מאַכער".

— — — — — — — — —

די מלחמה האָט זיך ענדליך געענדיגט. פּוילען איז געוואָרען אַ זעלבסטשטענדיגע מלוכה, ס'זענען ענטשטאַנען נייע, דעמאָקראַטישע צייטען. ס'האָבען זיך געשאַפֿען פֿערשידענע פֿעראיינען, פֿערבאַנדען, אינסטיטוציעס און געזעלשאַפֿטען.

פּיוּויש האָט פֿערשטאַנען, אַז איצט מוז מען שוין „אַרבייטען" מיט אַנ'אַנדערען פּוּך — איז ער געוואָרען אַ „כלל-טוער".

באַלד האָט זיך אונטערגעריקט אַ סדרה פּאַ-טענטען „מאַיאַנטקאָווע", „אַבראַטאָווע", „דאַבאַדאַ-יוע", „לאַקאַלאָווע" און אַנדערע אַזעס, שאַצונגען — רעקורסען „ווסטזשימאַניעס", „ווילאַנטשעניעס" און ראַטעס.

פּיוּויש איז געוואָרען אַ בן בית אין די קאָרידאָ-רען פֿון אַלע „אורזשענדעס", פֿאַר אַנ'„ערגאַ" האָבען די „וואַזשנעס" איהם בעוויליגט צו דערלאַנגען די האַנט, פֿאַר אַ טעוועלע טשעקאָלאַד האָבען די מאַשין שרייבערינס איהם געענטפֿערט אויף זיין בגרי-סונג, אַז דער עולם געקריוודעטע הענדלער האָבען זיך דערוואוסט, אַז פּיוּויש איז אַ גאַנצער קנאַ-קער אין „אורזשאַנד" און אויסגעקאָכט מיט יאַט-שאַלסיווע, זענען זיי געבעך געקומען צו לויפֿען מיט אַ ביטער געמיט און געליאַרעמט: העלפֿט „ראַ-טעווען"!

קיין סך האָט פּיוּויש נישט געהאָלפֿען און נישט געקאָנט העלפֿען פֿאַר דער מאָגערער הילף האָט ער זיך [illegible] געלאַזט בעצאָהלען, פֿער-ענטפֿערט זיך, אַז פֿאַר זיך, נעהמט ער חלילה גאַר-נישט, ער איז דאָך אַנ'עוסק בצרכי צבור באמונה, נאָר איהר ווייסט דאָך...

פּיוּויש געדענקט נאָך די ציפֿערישע קונץ פֿון די דייטשע צייטען, מאַכט ער דעם אַנשטעל פֿון אַ געוואַלטיגען אויפֿטוער, צובלאָזט די מינדעסטע קלייניגקייט, וואַרפֿט אַן אַ שרעק אויף די איבערגע-שראָקענע הענדלער, סטראַשעט מיט אַ צווייטע קאַ-טעגאַריע, פּינפּאַכיגען „אַבראַט".

פֿון צייט צו צייט מאַכט ער אַפֿילו אַליין „קאַליע" בכדי מ'זאָל שפּעטער קומען איהם בעצאָהלען פֿאַר „צורעכט" מאַכען.

קורץ: די הענדלער שוויגען, סטענקען און ציילען... ביי פּיוּוישען אין דער פּאַטשעקאַלניע וועט מען שטענדיג טרעפֿען דריי מאָל מעהר אינ-טערעסאַנטען, ווי ביים גרעסטען היגען אַהעקאַט.

פּיוּויש האָט מאָדערניזירט דאָס ציפֿעריי און עס פֿערוואַנדעלט אין אַ מאַכעריי.

פּיוּויש מאַכט טאַקע די פּאָר גילדען און לאַכט פֿון קריזיס און פֿון דער וועלט.

— — — — — — — — —

פּיוּויש פֿערשטעהט, אַז אין די היינטיגע צייטען קאָן מען זיך לאַנג האַלטען אויפ'ן בעקעל נאָר, ווען מ'האָט די עפֿענטליכע מיינונג אין בוזעם-קעשענע און בכדי אָבער צו האָבען די דאָזיגע מיי-נונג, מוז מען זיין אַ חסיד פֿון אַנ'אָנגעזעהענעם רבין, אָדער אַ מיטגליד פֿון אַ גרויסע כאַ-טיי.

פּיוּויש איז אַזוי צפּאַנע, אַז ער רייט אויף ביידע פֿערדלעך מיט איינמאָל.

גלייכצייטיג „רייבט" ער זיך נאָך אין אַ האַלב טוץ פֿילאַנטראָפּישע געזעלשאַפֿטען און אַנדערע געזעלשאַפֿטליכע אינסטיטוציעס, אומעטום דראַפּעט ער זיך דווקא אויף דער מזרח-וואַנד, קיין [illegible] קאָנפֿע-רענץ, אָדער וויכטיגע אסיפֿה וועט זיך נישט אָנהויבען אָדער ענדיגען אָן פּיוּוישען.

פּיוּויש דער אַמאָליגער פּאַסער, געוועזענער ציפֿער, היינטיגער מאַכער איז געוואָרען אַנ'אַנער-קענטער געזעלשאַפֿטליכער טוער.

— — — — — — — — —

לויפֿען הענדלער מיט זייערע שטייער-צרות צו פּיוּוישען, פּיוּויש הייסט זיך בעצאָהלען פֿאַר זיינע אונטערוועגצען און נישט בלויז מיט כסף נאָר אויך מיט מתנות און אַפֿילו אויך מיט ל.. ליבע.

יאָ, קוים דערשמעקט פּיוּויש ביי אַ הענדלער אַ סימפּאַטישנע יודענע, וועט ער שוין מיט איהר מאַן קיין עסקנים נישט וועלען האָבען און וועגען אַלע „אורזשאַנדאָווע" ענינים, מוז דורכאויס זי קו-מען, זיך מיט איהם פֿערשטענדיגען.

פּיוּויש האָט טאַקע עטליכע אַזעלכע זי'ס, מיט וועלכע ער טוט זיך זעהר אַפּט פֿערשטענדיגען. אמת זייערע מענער דרעהען אַפֿילו מיט די נעז, אָבער וואָס וועט זיך וואַגען איינצורייסען מיט פּיוּוישען.

פּיוּויש פֿאָהרט אַלע יאָהר אויף די הגאות קיין זאַקאָפּאַנע אָביסעל זיך אָפּרוהען פֿון דער אָנ-געשטרענגטער געזעלשאַפֿטליכער אַרבייט.

הײַ יאָהר איז ער, פֿערשטעהט זיך, אויך געווען גראָד איז דאָרט אויך געווען איינע פֿון זיינע סימפּאַטישנע קליענטקעס.

פּיוּויש האָט מיט דער דערמאָנטע פֿרוי גאַנץ אָפֿט אָפּגעהאַלטען פֿערטרויערליכע נאַכט-קאָנפֿע-רענצען. מעשה שטן מוזן זיך אין דער זעלבער צייט געפֿונען אין זאַקאָפּאַנע איהר מאַנס קאָלעגען און דאַרפֿען געוואָהר ווערען וועגען זייערע אינטימע געשעפֿטען, זיי האָבען געהאַלטען דאָס פּאָרל אויפ'ן אויג.

אין סילוועסטער-נאַכט, ווען פּיוּויש האָט אָפּ-געריכט חצות מיט דער דזשעגעטש-הענדלערין, האָ בען זיך פּלוצלונג אַריינגעריסען צו איהם אין פּענס-יאָנאַט-צימער'ל די דערמאָנטע קאָלעגען מיט איניגע געדוונגענע פּעסטע גוראַלעס, די חברה האָבען פּיי-ווישען, בעשיט מיט אַזעלכע געהאַקטע לאַטעס, אַז ר'האָט זיך געמוזט אוועקלייגען אויף אַ שייבע פֿאָר וואָכען אין בעט.

דער מאַן פֿון דער פּלונית'טע, דערוויסענדיג זיך, ווי אַזוי זי האָט זיך „אָפּגערוהט" אין זאַקאָ-פּאַנע, האָט אַפֿילו איהר געוואָלט געבען גט. פּיי-ווישל האָט אָבער באַלד געשיקט נאָך איהם און גע-וואָרענט, אַז אויב ר'וועט זי גט'ן, אָדער אויף וועל-כען ס'איז אַנדערען אופֿן רעאַגירען, וועט מען איהם פּסלען דעם פּאַטענט, פֿערדאַפּעלטען דעם „אַבראַט", פֿערדרייפֿאַכען דעם דאָכוד און בכלל צורייבען אויף פֿערפֿעל.

הגם פּיוּוישל ליגט נאָך אַלץ אין בעט, פֿונ-דעסטוועגען קאָלע מאַכען קאָן ער.

דער מאַן האָט זיך טאַקע פֿאַר די דראָהונגען דערשראָקען און נאָך געמוזט איבערבעטען דאָס בע-ליידיגטע ווייבעל. אַזאַ שטאַרקען כח האָט פּיוּווישל.

ארנוס.

ביי די לאָדזער פֿייער-לעשער

די לאָדזער פֿייערלעשער זענען נישט נאָר ביי אונז אין פּוילען א שם דבר, וועלכע דינט אלס מוסטער פֿאַר אלע אנדערע פֿייערלעשער אין די פֿערוואָרפֿענסטע שטעדטעלעך פֿון פּוילען, נאָר איז בעקאַנט אלס איינע פֿון די בעסטע פֿייערלעשער-אָרגאַניזאַציעס. אזוי האָבען די לאָדזער פֿייערלע-שער בעקומען אין יאָהר 1927 אַנ'אויסצייכונג אין טורין אויף אַנ'אַלגעמיינער פֿייערלעשער-אויס-שטעלונג.

ס'וועט דערום זיין אינטערעסאַנט איבערצו-געבען דעם טעטיגקייטס-בעריכט פֿאַר'ן יאָהר 1931 פֿון דער לאָדזער פֿייערלעשער-אָרגאַניזאַציע.

אין משך פֿון יאָהר 1931 האָט מען די לאָדזער פֿייערלעשער אַרויסגערופֿען צו 433 שרפֿות. דערפֿון זענען געווען 10 גרויסע, 10 מיטעלע און 309 קליינע שרפֿות. אין 362 שרפֿות האָט די איינצעלנע אָדער אַלגעמיינע אָפּטיילונגען זיך בעטיי-ליגט אין לעשען, און 71 שרפֿות זענען געוואָרען איינגעלאָשען פֿון די פֿייערלעשער זעלבסט גענומען.

די אַלגעמיינע צאָהל שרפֿות לגבי דעם יאָהר 1930 האָט זיך אין יאָהר 1931 פֿערגרעסערט מיט 27 שרפֿות.

פֿון דער אַלגעמיינער צאָהל שעה'ן ביים לעשען, 330 לגבי אין יאָהר 1930 — 351 שעה. זענען די גרעסטע צאָהל שרפֿות געווען בייטאָג — 133 שעה (אין יאָהר 1930 — 161 שעה).

צום מעהרסטען זענען אין משך פֿון יאָהר געווען שרפֿות אין מערץ — 50 שרפֿות. און צום ווייניגסטען אין אויגוסט, וואָס די צאָהל מאַכט אויס 25.

די סבות פֿון די שרפֿות שטעלען זיך אַרויס: 70 „סאַדזשעט"-שרפֿות, ביי 73 סבות איז געווען אָנגעמערקט, שלעכטע קאָנסטרוקציע פֿון די קוי-מענס, 124 אונפֿאָרזיכטיגקייטען, 16 קורצשלוסען, ביי 3 צופֿאַלען האָבען קינדער דעם פֿייער פֿער-אורזאַכט, 74 ירבות פֿון זעלבסטענטשטעהענדע שרפֿות. 3 עקספּלאָזיעס, 5 פֿאַלשע אַלאַרמען, ביי 3 סבות האָט מען נישט אכט געלענט אויף די מאַ-שינען און 30 שרפֿות זענען פֿאָרגעקומען צוליב אנדערע סבות.

אינטערעסאַנט איז, אז אין יאָהר 1931 זע-נען נישט פֿאָרגעקומען קיין שום ביזוויליגע אונ-טערצינדונגען און אין יאָהר 1930 זענען געווען 7 אזעלכע פֿערברעכנס. אגעגען איז אין יאָהר 1931 געווען א צופֿאַל, וואָס א דונער איז געווען די סבה פֿון א שרפֿה.

פֿון די בעזונדערע אָפּטיילונגען האָבען צום גרעסטען טייל געאַרבייט ביי שרפֿות די אָפּטיילונ-גען 2 ביי 171 שרפֿות (אין יאָהר 1930 ביי 182) 1 ביי 115 שרפֿות (אין יאָהר 1930 ביי 91) 1 a ביי 66 שרפֿות (אין יאָהר 1930 דיזעלבע צאָהל) 3 ביי 85 שרפֿות (אין יאָהר 1930 ביי 80) 4 ביי 77 שרפֿות (אין יאָהר 1930 ביי 69) 5 ביי 12 (אין יאָהר 1930 דיזעלבע צאָהל) 8 ביי 8 שרפֿות (אין יאָהר 1930 ביי 3) 9 ביי 1 (אין יאָהר 1930 ביי 3) 10 ביי 14 שרפֿות (אין יאָהר 1930 ביי 8) 13 ביי 2, 14 ביי 13 שרפֿות (אין יאָהר 1930 ביי 4) און 15 ביי 1 (אין יאָהר 1930 ביי 1 שרפֿה).

אין די 5 שטענדיגע פֿייערלעשער-אָפּטיילונ-גען 1, 1 a, 2, 3 און 4 זענען אָנגעשטעלט 129 פֿייערלעשער.

די מאָדערנסטע מכשירים זענען איינגעפֿיהרט געוואָרען ביי די לאָדזער פֿייערלעשער, אזוי, אז אלע מכשירים האָבען שוין אויטאָס און בלויז 4 פֿערד ווערען אויסגעהאַלטען בלויז פֿאַר אַרבייטס-צוועקען.

איינגאַנצען געפֿינען זיך אין לאָדז 17 פֿיי-ערלעשער-אָפּטיילונגען.

איצט זעהט מען, ווי די נייע אָפּטיילונג 1a אין באַלוט האָט געהאַט א וויכטיגע אויפֿגאַבע, אַז 66 שרפֿות האָבען זיי איינגעלאָשען.

אָט איז אין קורצען א כאַראַקטעריסטיק פֿון דער טעטיגקייט פֿון די לאָדזער פֿייערלעשער, וועל-כע זענען מיט אמת'ער אָפּפֿערווילליגקייט געקומען צו הילף דער לאָדזער בעפֿעלקערונג, אָהן שום אונטערשיד פֿון שטאַנד און גלויבען און שטענדיג געווען גרייט צו בעוועלטיגען דעם געפֿעהרליכען עלעמענט, וואָס בושעוועט נישט איינמאָל אין די קליינע שטעדט, וואו ס'ווערט פֿערניכטעט אין משך פֿון א שעה דאָס האָב און גוטס פֿון דער מענשהייט.

ס'קומט זיי א אמת'ער יישר כוחכם.

פֿר. פֿר.

„די רעליגיע איז נאָך גענוג שטאַרק אין יודישען דאָרף"

קאָנסטאַטירט דער אָרגאַן פֿון יוד. פּויערטום

מאָסקווע (יט"א) דער אָרגאַן פֿון יודישען פּויערטום אין סאָוויעט-רוסלאַנד „דער יודישער דאָרף" בעקלאָגט זיך, אַז אין די יודישע דערפֿער ווערט געפֿיהרט אַ צו-שוואַכע אַנטי-רעליגיעזע קאַמ-פּאַניע. אַקטיווע קרייזלעך פֿון „קריגערישע אַפּי-קורסים" קען מען אין די קאָלאָניעס אויפֿצעהלען אויף די פֿינגער. דער „קאָמסאָמאָל", וואָס האָט געדאַרפֿט זיין אויף די פֿאָדערשטע פּאָזיציעס פֿון אַנטי-גלייכגילטיגקייט, פֿערופֿענדיג זיך דערויף, אַז צווישען דער יוגענד זענען נישטאָ קיין רעליגיעזע גע-שטימטע פּויערים. אין דער אמת'ן אָבער, שרייבט די צייטונג, איז נאָך די רעליגיע און דער קלערי-קאַליזם גענוג שטאַרק אין יודישען דאָרף. די פֿאָ-ריגע ימים-נוראים זענען די מניינים געווען געפּאַקט. אין אַ סך דערפֿער, זאָגאַר פֿולשטענדיג קאָלעקטי-וויזירטע, און אין איינינגע קאָלכאָזען האָבען גאַנצע פֿערוואַלטונגען דעם יום-כפּור'דיגען טאָג פֿער-בראַכט פֿון פֿריה ביז'ן אָוונד ביים דאַווענען. די פֿערד זענען אַ גאַנצען טאָג אַרומגעקראָכען הפֿקר און די קיה זענען געבליבען נישט געמאָלקען.

—=[:O:]=—

אויפֿנאַהמע פֿאַר ח. נ. ביאַליק אין פּאַריז

פּאַריז (יט"א) אין „קאַפֿע דע לא פּע" איז פֿאָרגעקומען אַנ'אויפֿנאַהמע לכבוד חיים נחמן ביאַליק, וועלכער האָט שוין פֿערלאָזען פּאַריז און איז אָפּגעפֿאָהרען קיין וויען. אויף דער אויפֿנאַהמע איז געווען אַנוועזענד שלום אַש, וועלכער האָט בעגריסט ביאַליק'ן און ביי דער געלעגענהייט בעגריסט די גרויסע בעדייטונג פֿון העברעאיש פֿאַר'ן יודישען פֿאָלק. מיט רעדעס זענען אַרויסגע-טרעטען דער ראַבינער ד"ר אייזענשטאַדט, וועלכער האָט געפֿיהרט דעם פֿאָרזיץ, ה"ה הלל זלאַטאָפּאָל-סקי, יצחק ניידיטש און אַנדערע.

יודיש טעאַטער אין „פֿילהאַרמאָניע"

דירעקציע ד. צעלמייסטער און א. בעזמאַ.

צום לעצטען מאָל אין לאָדז! נור היינט פּאָזיטיוו צום לעצטען מאָל!

כמעט בחנם! איינהייטס-פּרייזען: אלע בילעטען אין פּאַרטער 1 זל. באַלקאָן-50 גר.

די שלאָגער-פּיעסע מיט געזאַנג, וועלכע האָט 3 חדשים

[illegible] דאָס טעאַטער צום 66-טען מאָל

א האַרץ, וואָס בענקט

מיט'ן אָנטייל פֿון גאַנצען אַנסאַמבל פֿון „פֿילהאַרמאָניע" [illegible]-טעאַטער

נאָך דער פֿאָרשטעלונג אַ גראַנדיעזער דיווערטיסמענט

הומאָר! געזאַנג! און טענץ!

מיט'ן אָנטייל: לאַלאַ יאַקובאָוויטש, באַלבירסקי, הערשקאָוויטש, רובינא

געדענקט! כמעט בחנם! איינהייטס-פּרייזען!

גאַנצער פּאַרטער 1 זל. באַלקאָן און גאַלעריע — 50 גר.

ווער ס'קומט פֿריהער, בעקומט אַ בעסערען פּלאַץ.

Dr. A. SZMIRGELD

ספּעציאַליסט פֿון נערווענקראַנקהייטען

שפּראַכשטערונגען, (שטאַמלען און אַנדערע)

היילונג פֿון שוואַך-ענטוויקעלטע און שווער-ערציהבאַרע קינדער

ul. SRODMIEJSKA Nr. 27

טעלעפֿאָן 151-89 פֿון 5 ביז 7

איך עמפּפֿעהל מאַשטש צו פּאַרלאַגעם

„Jaśniej słońca"

שוה-פּאַסטע

„Jaśniej słońca"

ווי אויך פֿליסיגקייט (PŁYN) צו פּוצען מעטאַלען.

D. MARKUS

ŁODZ, 59 PIOTRKOWSKA 59

tel. 128-02.

Reprezentant na Łódź i Województwo.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE

ZIELONA 6.

Telefon 12-333

tel. 12-333

tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פֿלוצימדיגע פֿאַרפֿאַלען צו יעדער צייט בייטאָג און ביינאַכט ווי אויך אין אלע אַקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.

הייבט פרעמיערע! רעוואלאַציע! סענסאַציע! עמאָציע! אזעלכעס, וואָס די וועלט בעוואונדערט און אָנערקענט מיט ענטציקונג
דאס לעבען פון די דזשונגלים און פון דער מדבר

„אפריקא רעדט"

אין די הויפט-ראָלען:
PAWEŁ HOEFER
HAROLD AUSTIN

דער טעקסט ווערט גערעדט אין דער פוילישער שפראַך.
אויסער'ן פראָגראם: קלאַנג-צוגאבען און לאנד-אַקטואליטעטען.
אָנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאָכמ. שבת און זונטאָג — 1 אַ זייגער בייטאג. פאָפולערע פרייזען פון די פלעצער. דער זאל איז שטארק בּאַהייצט.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיס-טונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, וויל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס אווי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אזוי ווי א וואַסער-קאַן און עס פאַלט אַריין אין דעם כּוח און דער קראַנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטערבליך. ספּעציעל גומענע הייל-באַנדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פּראָפעסאָר'ען מיט מיינע בעהאַנדלונג און פון דײַטשען פּראָפעסאָר דאָקטאָר בראַכורעטוינג בעזונדערן זיכער דעם אַ מענטשן און געפערליכסטע ברוך. אויך פאַר הויקערס למשונגען מיט הייל-גאַרטען און אַפּאַראַטן פאַר פערקרומטע פוס און פלאַט-פוס ספּעציעלע איינלאַגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאָקען, פאַר די גרעסטע קראַנקע אדערן. עמפּפאַנגט פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערטייִלונג פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר בּאַראַנטש, פּראָפ. דר. י. מאַרישלער, פּראָפ. ד"ר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאנקזאגונג.

אויף דעם וועג דריק איך אויס מיין הערצליכסטען דאַנק דעם גרויסען ספּעציאַליסט דעם ה' דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אויף וואָלטשאַנסקאַ 10 (פראָנט פּאַרטער) פאַר זיין אויסקורירען מיך פון אַ ברוך, אויף וועלכען איך האָב געליטען זינט אַ לענגערער צייט.
מאיר נערשענאָוויטש, לאָדז, ווסכאָדניאַ 6.

קלעפסידרעס

צו זעהר בּיליגע פרייזען
נעהמט אן די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאָט.

Dr. med. **Haltrecht**

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראַנקהייטען
נעהמט אָן פון 8—9.30 פריה, פון 12.30—1.30 נאָכמ. און פון 5 ביז 9 אָוונט. זונטאָג פון 9 ביז 1 בייטאָג.
פיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.
דאַמען בעזונדער וואַרטע-זאַל.

קליינע אנאנסען

1 זלאָטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

פערשידענעס

א געוועלב מיט א צימער איבערצוגעבען פון זאָפאָרט. אלטער מארק 2 ביי פאָזנערזאָן. מעסיגער פּרייז. 572

א קוואליפיצירטער שטעפער. א נייהער זוכט ארבייט. זשעראָמסקיעגאָ 44, גרינבוים. 574

א מאָדערנעם וואוּפּק אין גוטען צושטאַנד וויל איך קויפען. צו ערפאהרען ביי פיגלארוש. ווסכאָדניאַ 35. 651

א ביר-שענק מיט א וואוינונג איז פון זאָפאָרט איבערצוגעבען. ס'קען אויך זיין פאר אנדערע אונטערנעהמונג אויף גוטע בעדינגונגען. קילינסקיעגאָ 73, א. ווינאַדני. 552

שיטלען

מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שיטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
צו בּיליגע פרייזען
ביי קערש. סקווערזאווא 15

Dr. med. STUPEL

Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego
האט בעניצט די אויפנאהמעז און רענטגענאָלאָגיע אין דער לעטשניצע זגערזשער 17 פון 12—6 נאכמ. זונטאג פון 12 — 2 מיטאג.
אין ווענערישע קראַנקהייטען אין דער היים אויף מיעלטשאַרסקיעגאָ 12 (שקאָלנאַ) טעל. 118-28
פון 7—9 אָוונט, זונטאג פון 4—6 נאכמ.
אונבעמיטעלטע און ארבייטסלאָזע בעראטונגען אין דערהיים מיטוואָך און זונטאג בחנם.

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאַל-בעאַרבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאַשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź
קאנסטאַנטינער 11/13
(רוג זאכס. יא)

כעמיש-
באַקטעריאָלאָגישע
לאַבּאַראַטאָריע
פון מאַגיסטער
ב. שאַץ
פיעטריקאָווער 37
פראָנט, 2 שטאָק.
אנאליזען פון קאַל, אורין לייכעך און אנד.
מעסיגע פרייזען.

ENGLISH
פאַראָנפענגער און פאָרט-געשריטענע. קאָנווערסאַ-ציע, ליטעראַטור
צו צוגענגליכע פרייזען
ערטיילט א פעהיגער פע-דאָגאָג. — אָפערטען אין אדמיניסטר. פאר „Mir"

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

הייבט אן פאלגענדע טעג!
גרויסער פענאָמענאַלער פילם, וואָס עלעקטריזירט גאַנץ לאָדז

„מיין זונעלע"

וואונדערשעהנע פריהלינגס-אידיליע, חלום פון אַ'אָרים מעדעל.
אין די הויפט-ראָלען:
די ליבלינגען פון דער גאנצער וועלט, די אונפער-געסליכע געליבטע פון „זיבעטען הימעל"
Janet Gaynor i Charles Farrell
אויסער'ן פראגראם: קלאַנג-צוגאבע פון „FOX"
נעכסטער פראָגראם: „יאַנקאַ מוזיקאַנט"
דער זאל איז גוט בעהייצט.
אָנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג 12 בייטאָג.

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאָן 137-63
ס'נעהמען אָן דאָקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען
וואַלינסקי, זאַלצוואַסער, לוביטש, סלאָבאָדסקי, סערשנער, שיפּמאַן, שמירגעלד, שמערלאָווסקי.
ווי אויך וויזיטען אין שטאָט.
עלעקטריזאַציע, אנאליזען, דענטיסטישער קאבינעט.

44 וויכטיג פאר מחותנים! 44
קויפט נישט קיין
מעבעל
בעפאָר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט
Ch. ŁAZNIK
44 גדאנסקא (דלוגא) 44
טעל. 162-56
נאָר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.
בעם.: כּסויה אויך געניצטע מעבעל, דיוואַנעס א. ז. וו.
קומט און איבערצייגט אייך!
44 44

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע. אלע ארט אַנאַליזען, עלקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קווארץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2 און פון 5—9 אָוונד.
בעזונדער וואַרטע-צימער פאר פרויען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואַדזקאַ 1.
נאָר פאר ווענערישע הויט-קראַנקה.
און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאָנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבּינעט ראַסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פּאַלודניאַוואַ 9, טעל. 183-17
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען.
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראַצאַווניע פון קינסטליכע אָרטאָפּעדישע שפאַרטען וו.: וואקלדקעס אויף פלאַטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.
נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאַנאַ 4
(נעבען קינא „טשאַרי") טעל. 134-72
נעהמט אָן פון 2½ — 4 און פון 7 — 8 אָוונד.

Dr. Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אוירען-, נאָז-, האלז- און לונגען-קראַנקהייטען
11-טען ליסטאָפּאַד 9
קאָנסטאַנטינער טעלעפאָן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2 — 3

Dr. med.
REICHER
פאַלודניאַוואַ 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאַנדלונג
נעהמט אָן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אָוונד.
זונטאָג און יום-טובים פון 9 - 1 בייטאָג.

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראַראַווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אַבטיילונג
ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. רייטלער-סוריאַנסקאַ ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פּאַלאַכוו
כירורגישע אָבטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאַנטאָר

Dr. med.
H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43) טעל. 141-32
עמפּפאַנגס-שטה'ן 8 — 10, 12 — 2 און 5 — 8, זונטאָג און יו"ט 9—1. פאר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל.

אַבאָנאָמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט צוטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ 6—5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פאַראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייזן פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ער"ב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
איך טעקסט—40 " " " " " " 60— " " " " 4 "
נאָכ'ן טעקסט—12 " " " " " " 18— " " " " 8 "
פאַר שפּאַלטען-שורה: לויט דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. טעלעגראַמען—10 גר. אַ ווארט.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman.